Ушбу сонда:
2 ЯНГИЧА ШАРОИТДА, КЎППАРТИЯВИЙЛИК МУҲИТИДА
3 *Касаба уюшма етакчилари ҳаётидан* ҲАҚГЎЙ бўлиш осонмас
4 *Муҳокама учун мавзу* ДАВРАНИ «ҚИЗДИРГАН» ҚЎШИҚЛАР

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ — ОЛИЙ БАХТ

ISHONCH

ГАЗЕТА 1991 ЙИЛ 21 МАРТДАН ЧИҚА БОШЛАГАН
ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ
2003 йил 8 октябр, чоршанба № 157 (1582)
СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ
А.А.Азизхўжаевни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари этиб тайинлаш тўғрисида

Алишер Аббосович Азизхўжаев Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2003 йил 7 октябр

ТАДБИРКОРЛАР ВА ИШБИЛАРМОНЛАР ИЖТИМОИЙ ҚАТЛАМИ ЎЗБЕКИСТОН СИЁСИЙ МАЙДОНИДА ЎЗ ЎРНИНИ ЭГАЛЛАШИ ЛОЗИМ

ТАШАББУС ГУРУҲИ АЪЗОЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг 7 октябр куни янги тузилаётган Ўзбекистон либерал-демократик партияси ташаббус гуруҳи аъзолари билан учрашуви бўлиб ўтди.

Унда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов нутқ сўзлади.

Давлатимиз раҳбари мамлакатимизда амалга оширилаётган бозор ислоҳотларини чуқурлаштириш, ишлаб чиқаришни юксалтириш, умуман халқ фаровонлигини ошириш ҳамда иқтисодиётнинг барқарор ривожланишини таъминлашда кичик ва ўрта бизнес вакиллари ҳамда тадбиркорларнинг ҳиссаси тобора ортиб бораётганини таъкидлади.

Бугун мамлакатимизда 240 мингдан зиёд кичик ва ўрта бизнес субъекти фаолият юритмоқда. Уларнинг саксон беш мингини фермер хўжаликлари ташкил этади.

Юртбошимиз бу ерга тўпланганлар янги партия тузиш ташаббуси билан чиққанини, бундай ташаббус Конституциямиз ва амалдаги бошқа қонунлар доирасида, ҳар томонлама чуқур мушоҳада билан амалга ошириладиган бўлса, уни қўллаб-қувватлаш лозимлигини айтди.

Мустақиллик юртдошларимиз онгида катта ўзгаришлар ясади. Одамларимизда, айниқса, ёшларимизда тадбиркорлик билан шуғулланишга кучли рағбат уйғонмоқда. Улар ўз иши, ўз бизнесини ташкил этиши учун мамлакатимизда барча ҳуқуқий асослар яратилган.

Учрашувда тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати фаоллари - Ўзбекистон либерал-демократик партиясини тузиш ташаббус гуруҳи аъзолари: «Пахтабанк» бошқаруви раиси Қ.Тошматов, Тошкент шаҳридаги «Файз-барака» компанияси раҳбари М.Акромова, Ўзбекистон туманидаги «Умид» фермер хўжалиги бошлиғи И.Назаров, Республика «Маънавият ва маърифат» маркази ходими Ш.Орипов ва бошқалар сўзга чиқиб, кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш, хусусий мулкчиликни ҳимоялаш, соҳада юзага келаётган муаммоларни бартараф этиш борасидаги эътибори ва янги партия тузиш ташаббусини қўллаб-қувватлагани учун Юртбошимизга миннатдорлик билдирди.

(ЎзА)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ГРУЗИЯГА ДАВЛАТ ТАШРИФИГА ДОИР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Грузия Президенти Эдуард Шеварднадзенинг таклифига биноан 2003 йил 9-10 октябр кунлари давлат ташрифи билан Грузияда бўлади.

Ташриф чоғида ўзаро муносабатларнинг ҳозирги аҳволи ва истиқболлари, томонларни қизиқтирган халқаро муаммолар муҳокама этилиши ҳамда қатор муҳим ҳужжатлар имзоланиши режалаштирилмоқда.

СЛОВЕНИЯ ТАШҚИ ИШЛАР ВАЗИРИНИНГ ТАШРИФИ

Мамлакатимизга расмий ташриф буюрган Словения Республикаси ташқи ишлар вазири Дмитрий Рупель раҳбарлигидаги делегация аъзолари 7 октябр куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси раиси Эркин Халилов билан учрашди.

Словения Марказий ва Шарқий Европадаги барқарор ривожланаётган мамлакатлардандир. Ўзбекистон Словенияни ўзининг Европадаги муҳим ҳамкорларидан ҳисоблайди. Бинобарин, мазкур ташриф икки томонлама муносабатларни янада ривожлантириш учун янги имкониятлар очиши билан муҳимдир.

Олий Мажлисдаги суҳбат чоғида Словения делегациясининг мазкур ташрифи икки мамлакат олий қонун чиқарувчи органлари ўртасидаги ҳамкорликни янги поғонага кўтаришга хизмат қилиши таъкидланди. Мулоқотда парламентлараро алоқаларни ривожлантириш хусусида фикр алмашилди.

Ташқи ишлар вазири Содиқ Сафоев билан учрашувда Ўзбекистон билан Словения ўртасидаги алоқаларнинг бугунги аҳволи ва истиқболи, халқаро ташкилотлар доирасидаги ҳамкорлик, минтақавий хавфсизлик ва халқаро террорчиликка қарши курашга оид масалалар муҳокама қилинди.

Музокара сўнггида Ўзбекистон Республикаси ва Словения Республикаси ўртасида сармояларни ўзаро рағбатлантириш ва ҳимоялаш тўғрисида битим ҳамда икки мамлакат ташқи ишлар вазирликлари ўртасида ҳамкорликка оид протокол имзоланди.

Д.Рупель пойтахтимизда ташкил этилган Словения Республикаси Фахрий консуллигининг очилиш маросимида ҳам иштирок этди. У журналистлар билан суҳбатда ваколатхонанинг очилиши Ўзбекистон ва Словения ўртасидаги икки томонлама муносабатлар ривожида муҳим аҳамият касб этишини алоҳида таъкидлади.

Шу куни словениялик меҳмон Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетида талаба ва ўқитувчилар билан учрашди.

(ЎзА)

Президент Ислом Каримовнинг янги тузилаётган сиёсий партия ташаббус гуруҳи аъзолари билан учрашувдаги НУТҚИ

Азиз дўстлар!

Бугун сизлар билан ўтказилаётган учрашувимизнинг асосий мақсади - ҳаётимизнинг ўзи, тез ўзгараётган замон олдинга сураётган долзарб бир масала устида фикр алмашишдан иборат.

Мендаги маълумотлар бўйича, мана шу учрашувга таклиф этилганларнинг аксарияти анчадан бери битта масала устида бош қотириб, бу борада тегишли идораларга чиқиш, мурожаат этишни муҳокама қилмоқда. Яъни, Ўзбекистон сиёсий майдонида янги партия тузиш ҳақида, унинг ғоя ва мақсадлари, таъсис ҳужжатлари, дастури хусусида муҳокамалар, баҳслар олиб бориляпти.

Албатта, бундай ташаббус Конституциямиз ва бошқа қабул қилган қонунларимиз доирасида, ҳар томонлама чуқур тайёрланиб, амалга ошириладиган бўлса, бунга, ўйлайманки, ҳеч ким қарши чиқмайди. Ва аксинча, бу таклифлар замиридаги мақсад ва интилишлар ҳозирги замон талабларига жавоб берадиган, одамларимиз, аҳолимизнинг орзу-умидларига мос келадиган бўлса, охир-оқибатда халқимизнинг оғирини енгил қилишга хизмат этса, айни муддао бўлади.

Бугунги учрашувда мана шу қараш ва ёндашувлар, ҳаракатлар бўйича атрофлича мулоҳаза юритиб, фикр алмашиб олсак, табиийки, бу ҳам фойдадан холи бўлмайди, деб ўйлайман.

Ҳурматли учрашув қатнашчилари!

Бугун эл-юртимиз кечираётган ҳаёт, давлатимиз, жамиятимиз олдига қўйган эзгу мақсадлар йўлидаги ҳаракатларимиз, сиёсий-ижтимоий, иқтисодий ва маънавий соҳаларда танлаган бошқариш тизимини амалга ошириш борасида қўлга киритаётган ютуқлар, айни вақтда, шуни ҳам очиқ айтиш керак, ҳуқуқий демократик, бозор иқтисодиётига асосланган давлат қуриш жараёнида дуч келаётган муаммолар ҳақида, ўйлайманки, барчангиз амалий фаолиятингиз мисолида яхши хабардорсиз.

Мен, имкониятдан фойдаланиб, жамиятимиз тараққиётининг ҳозирги ва эртанги босқичида сиёсий партияларнинг ўрни, мавқеи ҳамда вазифалари ҳақида тўхталиб, сиз, янги партия тузиш ташаббускорлари билан мамлакатимиз ҳаётида бу йўналишдаги мавжуд вазият бўйича очиқ гаплашиб олмоқчиман.

Ўйлайманки, бу ҳеч кимга сир эмас - ҳар қандай партия ва ижтимоий ҳаракатнинг пайдо бўлиши, авваламбор, шу юрт ҳаётида содир бўлаётган ўзгариш ва янгиланишлар, аҳолининг, ижтимоий-сиёсий гуруҳ ва қатламларнинг хоҳиш-иродаси, интилишлари билан чамбарчас боғлиқдир.

Бошқача айтганда, ҳар қандай партия ёки ижтимоий ҳаракат, биринчи галда, аниқ ғояларнинг тарафдори, муайян гуруҳларнинг манфаатларини аниқ тасаввур қиладиган, шу қарашларни олдинга сурадиган, ҳимоя қиладиган ва ҳаётга татбиқ этиш учун курашадиган куч сифатида майдонга чиқади.

Шу борада ўз-ўзидан аён бўлиши керакки, кўппартиявийлик шароитида ҳар қандай партия ва ҳаракат жамият ва халқ орасида обрў топиш эвазига, авваламбор, сайловолди ва сайлов даврида ўз ғоялари, дастури ва амалий ишлари билан сайловчиларни ўзига эргаштира олиш ва кўпроқ овоз тўплаш ҳисобидан қонунчилик ва ижро ҳокимиятларига ўз вакилларини ўтказиш ва шулар орқали ўз олдига мақсад қилиб қўйган ғоя ва интилишларни амалга ошириш билан ўзини намоён қилиши табиий.

Шу талабларга жавоб бермайдиган, амалий ҳаёт билан боғланмаган, ҳавойи интилишлар, фақатгина чиройли, лекин қуруқ даъват ва чақириқлар билан яшайдиган сиёсий куч эса - у партия бўладими, ижтимоий ҳаракат бўладими - охир-оқибатда инқирозга юз тутади ва халқ назаридан қолади. Бундай тизим ва ҳолат барча демократик давлатларда табиий бир ҳолга айланган.

Албатта, демократик жамият қуришга бел боғлаган ва бунга эришган давлатларда бирон-бир сиёсий кучнинг ўз мавқеи ва ўрнига эга бўлиши, обрў қозониши учун, сиёсий партия ёки ижтимоий ҳаракат бўлиб шаклланиши учун, шубҳасиз, маълум вақт ва тажриба керак бўлганини кузатиш мумкин.

Агарки, Америка, Европа ёки Осиёдаги ривожланган демократик давлатлар мисолида кўрадиган бўлсак, уларда ҳозирги кунда етакчи куч тариқасида фаолият кўрсатаётган партиялар узоқ ва мураккаб, давомли тарихга эга бўлгани, қанча-қанча ижтимоий-сиёсий кураш ва тўфонларни бошидан кечиргани, халқ ишончини қозониш учун оғир йўлларни босиб ўтгани ва бугун ҳам доимий ҳаракатда эканига ишонч ҳосил қиламиз.

Бир сўз билан айтганда, ҳар қайси партиянинг ўз тарихи, сиёсий қиёфаси ва, энг аввало, бутун фаолиятининг негизида аниқ ва халққа, жамиятга тушунарли, таъсирчан ғоялар мужассам бўлиши шарт.

Тан олишимиз керакки, биз мустақилликка эришгандан кейинги мана шу 12 йиллик даврда бу масалада ҳам бирмунча ҳаётий тажриба орттирдик.

Бошимиздан кечирган, ўзини оқламаган яккапартиявийлик, зўравонлик тизими, халққа маъқул ёки номаъқул бўладими, фақатгина битта ғоя ҳукм сургани, халқимиз тарихида қандай салбий из қолдиргани ҳақида гапириб ўтириш ортиқча бўлса керак.

Буни барчангиз Ўзбекистонимизнинг яқин тарихидан яхши биласиз ва бундан тегишли хулосалар чиқаргансиз,. деб ўйлайман.

Юртимизда етмиш йилдан кўпроқ яккаҳукмронлик қилган ана шу мафкура, минг афсуски, кўпгина одамларимизнинг онги ва тафаккурига ўрнашиб қолгани ва ҳамон ўз исканжасидан чиқармаётганининг гувоҳи бўляпмиз. Ҳалибери ҳаётимизга салбий таъсир ўтказаётган кўпгина мисоллар қаторида боқимандалик касаллиги ҳақида гапирадиган бўлсак, эски замондан қолган бундай асоратлар нақадар кучли эканини сезиш қийин эмас.

Ҳозирги вақтда биз ҳуқуқий демократик, бозор иқтисодиётига асосланган давлат, ҳеч кимдан кам бўлмаган ҳаёт қуриш учун интилмоқдамиз. Бу ҳаётнинг сиёсий-ижтимоий асослари бўлган демократия принципларини, кўппартиявийлик муҳитини мустаҳкамлаш, партиялар фаолиятини ташкил қилиш ва ривожлантириш бугунги ҳаётимизнинг энг муҳим вазифаси, эртанги тараққиётимизнинг гарови бўлиб қолмоқда. Барча тараққий топган демократик давлатлар босиб ўтган бу йўл биз учун ҳам ягона тўғри йўл экани ҳақида такрорлаб гапириб ўтиришнинг зарурати йўқ, деб ўйлайман.

(Давоми 2-бетда)

Қонун ҳимоясида

ҲУҚУҚИНИ БИЛМАГАН ТОБЕЛИКДАН ҚУТУЛА ОЛМАЙДИ

Ҳар қандай корхона, ташкилот ёки жамоат бирлашмаларида меҳнат қонунларига риоя қилиниши билан бирга меҳнат муносабатлари — уларнинг Низомлари ва ички локал-меъёрий ҳужжатларига асосан бошқарилади. Бунда раҳбарга устувор ҳуқуқ ва ваколатлар берилган бўлиб, у корхона фаолиятини юритиш, ишлаб чиқаришни таъминлаш мақсадида ходимларга вазифа белгилайди, қарор қабул қилади. Ана шу жараёнда атайлаб ёки нохосдан ходимнинг ҳуқуқлари поймол қилиниши, чекланиши, унга тазйиқ ўтказилишига йўл қўйилиши мумкин. Ана шундай ҳолатда ходимнинг эътирозини ҳуқуқбузилишига йўл қўйган раҳбарнинг бевосита ўзи қабул қилмаса, бошқа ваколатли идорага мурожаат қилиш, шикоят ёзиш зарурати пайдо бўлади.

Илгариги тузум даврида раҳбарнинг хатти-ҳаракати устидан шикоят қилган кишига нотўғри муносабатда бўлинади. Чунки барча амал курсиларида бир партияга мансуб одамлар ўтиришар, улар эса ҳар қандай хато ва нуқсонлардан ҳоли ҳисобланарди. Бу мутлақо сохта тушунча эди. Шунинг учун ҳам маъмурий-буйруқбозликка асосланган, инсон ҳуқуқларини чеклайдиган эски жамият ичидан емирилиб кетди. Республикамиз мустақиллигининг илк кунлариданоқ демократиянинг тамал тошлари қўйилди. Ўзбекистон Конституциясининг 44-моддасида «Ҳар бир шахсга ўз ҳуқуқ ва эркинликларини суд орқали ҳимоя қилиш, давлат органлари, мансабдор шахслар, жамоат бирлашмаларининг ғайриқонуний хатти-ҳаракатлари устидан судга шикоят қилиш ҳуқуқи кафолатланади», - деб ёзиб қўйилган. Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикасининг фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини бузадиган хатти-ҳаракатлар ва қарорлар устидан судга шикоят қилиш тўғрисидаги Қонуни қабул қилинди. Ушбу қонунга кўра фуқаролар ўз ҳуқуқлари поймол қилинган, эркинликлари чекланган ёки улар зиммасига ғайриқонуний мажбуриятлар юкланган пайтларда судга мурожаат қилишлари мумкин. Бундай ҳолатларда шикоят қилиш муддатлари ҳам белгиланган. Масалан, фуқаро ўз ҳуқуқ ва эркинликлари бузилганлигини билган кундан эътиборан уч ой ичида, мансабдор шахс унинг шикоятини қаноатлантиришни рад этган кундан бошлаб бир ой ичида, шикоятга жавоб олинмаганда шикоят ёзилгандан бир ой ўтгандан кейин судга мурожаат қилиши мумкин. Фақатгина алоҳида раҳбарнинг эмас, ҳиссадорлик жамиятлари, ширкатлар, жамоат ташкилотларининг қарорлари устидан ҳам судга шикоят қилинса бўлади.

Юқорида айтилган қонунда белгилаб қўйилганки, фуқароларнинг шикоятлари ўн кунлик муддатда, сайлов комиссияларининг хатти-ҳаракатига дахлдор масала уч кунда, агар сайловга олти кундан кам вақт қолган бўлса дарҳол кўриб чиқилади. Шикоят қабул қилингандан сўнг суд шикоят қилинаётган хатти-ҳаракат (қарор)нинг ижросини масала ечим топгунгача тўхтатиб қўйишга ҳақлидир.

Қонунларимизда фуқароларга ана шундай катта ҳуқуқ ва кафолатлар берилган бўлса-да, кўп ҳолатларда ғайриқонуний хатти-ҳаракатларга эътироз билдирилмайди. Ҳолбуки, ҳаётда ҳуқуқбузарлик ҳоллари учраб туради. Фикримизча, фуқароларимиз ҳанузгача ўз бурчлари ва ҳуқуқларини тўлиқ англаб, ўзлаштириб олишгани йўқ. Буларни рўёбга чиқариш усулларини ҳам билишмайди. Ҳуқуқини билмаган, ўзини ҳимоя қилолмаган одам тобелик балосидан қутила олмайди.

Фуқароларнинг ҳуқуқий саводсизлигига барҳам беришда, бизнингча, асосий масъулиятни жойлардаги ҳуқуқшунос-маслаҳатчилар, касаба уюшма ташкилотлари, оммавий ахборот воситалари ўз зиммаларига олишлари керак. Фуқаролари ҳуқуқий билимларни пухта ўзлаштирган жамиятгина тараққиётнинг юқори босқичига чиқа олади.

А.ҚОБИЛОВ,
Самарқанд вилояти фуқаролик ишлари бўйича судининг судьяси.

ТАДБИРКОРЛАР ВА ИШБИЛАРМОНЛАР ИЖТИМОИЙ ҚАТЛАМИ ЎЗБЕКИСТОН СИЁСИЙ МАЙДОНИДА ЎЗ ЎРНИНИ ЭГАЛЛАШИ ЛОЗИМ

Президент Ислом Каримовнинг янги тузилаётган сиёсий партия ташаббус гуруҳи аъзолари билан учрашувдаги НУТҚИ

(Боши 1-бетда)

Ҳаммамизга маълум, ҳозирги кунда мамлакатимизда мавжуд бўлган партиялар, яъни Халқ демократик, «Адолат» социал-демократик, «Миллий тикланиш» демократик партияси ва Фидокорлар миллий демократик партияси эски тузумдан мутлақо фарқ қиладиган янгича шароитда, кўппартиявийлик муҳитида ишламоқда, имкон қадар жамиятда ўз ўрнини топишга, одамларни ўз ғояси, ўз дастури атрофида жипслаштиришга интилмоқда.

Ҳеч шубҳасиз, мамлакатимизнинг эркин ва озод ҳаёт, демократик давлат, фуқаролик жамияти қуриш йўлида қўяётган қадамлари барчамизни қувонтиради. Лекин, таассуфки, шу мақсадга эришишга қаратилган жараёнлар, аввало, ҳақиқий кўппартиявийлик муҳитини барпо этиш, ҳар қайси партиянинг аниқ, фақатгина ўзига хос қиёфага, ўз тарафдорлари ва сайловчиларига эга бўлиши, олдинга сурадиган ғоялари ва дастурларини амалга ошириш учун қатъий кураш олиб бориши жуда суст кечмоқда. Бундай интилиш ва ҳаракатлар, айтиш мумкинки, умуман сезилмаяпти.

Шуни яна ва яна бир бор афсус билан таъкидлашга мажбурман -ҳозир жамиятимизда шу масала бўйича кечаётган жараёнлар ҳеч кимни қониқтирмайди. Ва бундан керакли хулосалар чиқариш айни муддао бўлур эди.

Албатта, барча партияларимизни бир-бирига яқинлаштираётган жиҳатларнинг мавжудлиги - улар сиёсий, иқтисодий мақсад ёки дастур бўладими - бу ҳам табиий ҳол.

Ҳар қандай фаолият кўрсатаётган партия юрт тинчлиги, Ватан тараққиёти, халқ фаровонлиги каби ғояларни ўзининг эзгу мақсади деб олдинга суришига, ишончим комилки, ҳеч ким қарши чиқмайди.

Бошқача айтганда, бугун Олий Мажлисимизда ўз фракцияларига эга бўлган кўпгина партияларимиз демократик принциплар ва миллий қадриятларимизга асосланган келажагимизни кўришга бел боғлаганини, шу мақсадда олиб бораётган ислоҳотларимизга муносиб ҳисса қўшаётганини ҳеч ким инкор этолмайди ва бу борада уларни албатта қўллаб-қувватлайди.

Лекин табиий бир саволга жавоб топиш қийин бўляпти. Бу эзгу мақсадларга эришишда ким қандай йўлларни, қандай модел ёки программаларни таклиф этмоқда ва уларни амалга оширишда фидойилик кўрсатмоқда?

Яна битта масала: бу партиялар кимларнинг, қайси ижтимоий табақаларнинг аниқ манфаатларини кўзлайди?

Афсуски, бу саволларга ҳам тайинли жавоб йўқ.

Бугун бизнинг олдимизда турган мақсад битта - озод ва обод, фаровон ҳаёт қуриш, лекин бу мақсадга эришишнинг йўллари кўп. Нима туфайли, нима эвазига, нималарга суяниб ва таяниб амалга ошириладиган қандай дастур асосида биз бу мақсадларга етамиз? Бу борада биз қандай муаммоларни бартараф этишимиз, қандай марраларни эгаллаб, қандай босқичлардан ўтишимиз даркор? Энг қийин масала мана шу ерда.

Бундай вазиятни сиёсий ёки иқтисодий соҳаларда, ижтимоий, маънавий-маданий йўналишларда, умуман, давлат ва жамиятимизни қуриш, уни идора қилиш ва бошқариш масалаларида кузатишимиз мумкин. Нафақат бугунги кунимиз, балки эртанги авлодларнинг келажагига ҳам таҳдид солаётган, халқаро майдонда тобора кучайиб бораётган янги хавф-хатарларнинг олдини олиш, юртимизда қарор топган тинч ва осуда ҳаётни бу бало-қазолардан асраш мақсадида нималарга нисбатан эҳтиёт ва ҳушёр бўлишимиз, ташқи ва ички сиёсатимизни узоқни кўзлаб, қандай принципларга асосланиб, нималарга ва кимларга таянган ҳолда олиб боришимиз зарур деган саволлар, аввало, сиёсий партияларимизнинг аъзо ва раҳбарларини қийнаши керак эмасми?

Лўнда қилиб айтганда, бугунги вазият бу йўналишларда давлат сиёсатини аниқлаш, якка-ягона тўғри йўлни ишлаб чиқиш ва танлаш масаласида партия ва ҳаракатлардан тинмай бош қотиришни, бу масалаларнинг ечимини топиш мақсадида олиб борилаётган баҳс ва муҳокамаларда ўз фикри ва позициясини ҳимоялашга қодир бўлишни ва ўз ҳақлигини исботлаб беришни тақозо этади.

Лекин, очиқ айтиш керак, бизда бу борада қандайдир лоқайдлик, хотиржамлик ва бепарволик ҳукм сурмоқда. Худдики, ҳамма оғир ва кескин муаммолар бугун ҳам, эртага ҳам ўз йўли билан ҳал бўладигандек, кимдир уларни ечиб беради, деган кайфиятлар устун бўлмоқда.

Аксарият партияларимиз эса курашиш ўрнига, сен менга тегма, мен сенга деб, ҳозирги шиддат билан ўзгариб бораётган ҳаётдан орқада қолмоқда.

Баъзилар, бу катта сиёсат, бунга тажрибамиз ва қурбимиз ҳали етмайди, деб эътироз билдириши мумкин. Бундай қарашлар билан мутлақо келишиб бўлмайди. Нега деганда, сиёсий партия, деб ном олган куч, авваламбор, шундай мураккаб сиёсатга ўз ҳиссасини қўшиш учун майдонга чиқади.

Майли, келинг, бундай стратегик, ўта оғир сиёсий муаммоларни ечишдан кундалик ҳаётимизда ҳар қадамда учрайдиган масалаларга ўтайлик. Ҳеч кимга сир эмас, бугунги жиддий муаммоларимиздан бири - жойлардаги, авваламбор, ёшлар ўртасидаги ишсизликдир. Бу бир ой ёки бир йилда ҳал бўладиган масала эмас, албатта. Бу муаммонинг илдизи чуқур ва бунга олиб келадиган сабаблар кўп. Бундай мураккаб масалани ечиш учун у билан узвий боғлиқ бўлган бошқа муаммоларни ҳам ҳал этишга тўғри келади.

Аввало, ўйлаб кўрайлик, ишсизлик ўзи нимадан пайдо бўлади? Бу муаммонинг ижобий ёки салбий томонга ўсиши, биринчи галда, иқтисодий ривожланиш билан боғлиқ.

Айтайлик, иқтисодиёт тез ривожланса, ишлаб чиқарилган маҳсулотнинг харидори кўп бўлса, экспорт ҳажми ортиб, шу ҳисобидан корхоналарга валюта тушса, албатта, янги-янги иш ўринлари вужудга келади. Ва бу нарса нафақат завод ёки хўжалик, балки шу ерда ишлайдиган ҳар бир инсоннинг даромад ва буромадини ташкил қилади. Натижада ишсизлик даражаси пасаяди.

Масаланинг яна бир жиҳати шундаки, ишлаб чиқаришнинг ривожланиши, барқарор ўсиб бориши - бу қишлоқ хўжалиги бўладими, саноат ёки хизмат кўрсатиш соҳаси бўладими - шу тармоқларда ишлаётган одамларнинг доимо сезгир ва изланувчан бўлишини, бугунги кун талаб қиладиган касб-ҳунарларни ўрганишни, ўз малака ва савиясини муттасил ошириб боришни, мухтасар айтганда, замон билан тенг қадам ташлашни тақозо этади.

Ҳозирги давр шиддати шундайки, озгина оқсоқликка йўл қўйган одам ёки корхона эртага ҳаётдан орқада қолиб кетиши мумкин. Маҳсулот таннархи ҳам, даромад ва буромад ҳам, турмуш даражаси ҳам замон билан ҳамқадам юришимизга чамбарчас боғлиқ. Бу оддий ҳақиқат бўлса ҳам, уни такрор-такрор айтишга тўғри келмоқда. Одамларни иш билан банд қилишнинг яна бир омили шуки, ҳар қандай шароитда ҳам ташаббус ва изланувчанлик билан яшаш, керак бўлса, тадбиркорлик сир-асрорларини пухта ўрганиб, тинимсиз ҳаракат қилиш ва олдинга интилиш лозим.

Бу масалада Япония ва Корея сингари табиий бойликка деярли эга бўлмаган мамлакатлар тажрибасидан кўп нарсани ўрганиш мумкин. Улардаги мураккаб шароит, чекланган ресурслар доимий жонсаракликни, ақлни ишлатишни, тап-тақир жойда ҳам имконият топишни талаб қилади ва улар бу борада жиддий ютуқларга эришмоқда.

Демак, ишсизлик масаласини бартараф этишга ўз ҳиссасини қўшмоқчи бўлган партия ёки ҳаракат, аввало, муаммонинг мана шундай туб илдизларини чуқур ўрганиши, шу хусусда бош қотириши, жамоатчилик ва халқнинг эътиборини шунга қаратиши лозим. Фақат шунинг эвазига улар етакчи ижтимоий ёки сиёсий куч деб ном олиши, эл-юрт орасида чинакам обрў-эътибор қозониши мумкин.

Мактабларимизнинг аҳволига эътибор берайлик. Бугун бизда 30 фоиз мактаб бинолари ночор ҳолатда. Очиқ тан олишимиз керак - бу муаммони, мактаблар масаласини тўла ечишга жойларда куч-имкониятларимиз етишмаяпти. Бу масалани ҳал этишга партиялар қандай ҳисса қўшмоқда? Мактабларни таъмирлаш, ўқувчиларга зарур шароит яратиш борасида улар қандай ташаббус билан чиқмоқда? Азалий урф-одатларимизга амал қилиб, маҳалла билан, жамоа билан биргаликда ҳашар уюштириб мактаб муаммоларини ечиш учун қайси партияда қандай амалий ҳаракат ёки интилиш сезилмоқда?

Сир эмас, бугунги кунда кўп мактабларда янги дарсликлар, китоб ва ўқув қўлланмалари етишмайди. Бир қарашда, бу оддий масалага ўхшайди. Лекин ҳаёт мана шундай оддий масалалардан ташкил топади, шуларнинг таъсирида ўтиб боради.

Шу муаммони ечиш борасида, мисол учун, ўзини ёшлар партияси деб атаган Фидокорлар партияси нима иш қиляпти? Бу масалада бирон мактабга бир-иккита компьютер совға қилиш билан иш битадими? Бу муаммони ҳал этиш учун жиддий ўйлаб, аниқ дастур тузиб, енг шимариб узоқ ишлашга тўғри келади.

Ёки кўп жойларда одамларни қийнайдиган масала - ичимлик суви масаласини олайлик. Бу муаммо нафақат олис қишлоқларда, балки кўпчилик туман марказларида ҳам долзарблигича қолмоқда.

Яқинда аҳолини табиий газ ва ичимлик суви билан таъминлашни яхшилаш бўйича 2009 йилгача мўлжалланган ҳукумат дастури қабул қилинди. Кўпгина ташаббуслар қаторида бу дастурнинг ижроси ҳам Президент ва ҳукумат зиммасида турибди.

Энг ачинарлиси шундаки, бу масалалар ҳал бўлганидан кейин улар ҳақида гапирадиганлар, биз ундоқ қилдик, бундоқ қилдик, деб кўкрагига урадиганлар кўпаяди, албатта. Халқимиз таъбири билан айтганда, ўроқда йўқ, машоқда йўқ, хирмонда ҳозир бўладиганлар топилиши шубҳасиз.

Демоқчиманки, агар ҳар қайси партия ҳаётдаги ҳамма муаммоларни эмас, бирор-бир аниқ ишни ўз масъулиятига олиб, уни охиригача ҳал қилишга интилса, фақат шунинг ҳисобидан обрў қозониши мумкин. Менимча, бу мақсадларга эришиш учун ташаббус ва ҳаракат қуйидан, оддий инсонлар орасидан бошланиши керак. Ҳар қандай таклиф-ташаббус тадбиркорлик ва ишбилармонлик маҳсули сифатида юзага чиққан тақдирдагина яхши самара бериши мумкин.

Лўнда қилиб айтганда, халқ ғамини ейдиган, унинг ташвишларини юракдан ҳис этадиган, ўзини етакчи деб ҳисоблайдиган одам доимо ёниб туриши керак. Биринчи галда, ёшларимиз ҳаётда ўз ўрнимни албатта топаман, кўзлаган мақсадимга албатта эришаман, ҳеч кимдан кам бўлишга ҳаққим йўқ, деган туйғу ва сўнмас ҳаракат билан яшаши ва ана шундай маънавий муҳит жамиятимизда барқарор бўлишини истардим.

Бизда бу борада ҳали ишга солинмаган, таъбир жоиз бўлса, теша тегмаган қанча имконият ва бойлик бор. Шуларни кўра биладиган, ўз онгидан ўтказадиган инсоннинг билими, ақл-заковати, ҳаракати ва куч-қудратига ишонган ва суянган ҳолда буни фаровон ҳаётга эришишнинг яккаю ягона тўғри йўли деб ҳисоблайдиган ва шундай ғояларни олға сурадиган сиёсий кучгина ҳақиқий партия бўлиб шаклланa олади.

Ҳозир нима бўляпти? Кўпгина партияларнинг фаолияти ҳамон заиф ва мўртлигича қолмоқда, уларнинг айрим раҳбарлари бир поғона ўсдими - дарров доҳийлик касалига йўлиқмоқда.

Улар ўзини қандайдир партиявий фаоллар деб ҳис қила бошлайди. Етакчилик улар учун гўёки касбга айланиб қолмоқда. Ваҳоланки, халқнинг ичида улардан ҳам донороқ, эл-юртнинг ҳурмат-эҳтиромига сазовор бўлган, лекин ҳар қандай вазиятда ҳам ҳаволаниб кетмайдиган, ўзини кўпчиликдан устун қўймайдиган, камтар ва билимдон одамлар кўп.

Шу ўринда ўзимизга яна бир савол берайлик: бугунги кунда партияларимиз сафида бундай аъзоларнинг сони қанча? Фақат қуруқ гап сотиш, сўз юритиш билан эмас, ўз фаолияти мисолида амалий ишлари билан - тадбиркорлик, кичик ва ўрта бизнес бўладими, фермерлик бўладими - ўзининг манфаатини, шу билан бирга эл-юртнинг ғамини ва ташвишларини ҳисобга олган ҳолда, каттами-кичикми фойда берадиган ишларни узил-кесил ҳал қиладиган, уни қойил қилиб амалга оширишга қодир одамларнинг сони қанча? Ва партияларнинг бу одамларга таъсири қандай?

Барака топкурлар, айтинглар, нега деҳқон-фермерлар, тадбиркорлар ва ишнинг негизини биладиган кишилар, улар қайси соҳа ва йўналишда меҳнат қилишидан қатъи назар, партияларнинг эътиборидан четда қолиб кетяпти? Бу тоифа ва қатламларнинг манфаатлари, орзу-интилишлари партиялар томонидан қай даражада ифода этиляпти, керак бўлса, ҳимоя қилинаяпти?

Ўйлайманки, бу саволларга жавоб топиш ва бундай масалаларни ечиш вақти келди. Буни жадал суръатда ривожланаётган ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда. Шу вазифалардан келиб чиққан ва уларни инобатга олган ҳолда, янги тузилаётган партиянинг сиёсий қиёфаси, мақсад-дастурини, керак бўлса, тарихимизда тутадиган ўрни ва мавқеини белгилаб, аниқлаб олишимиз зарур, деб ўйлайман.

Энг муҳими, бугун мамлакатимиз, халқимиз танлаган пировард мақсадларга етиш йўлида эришилаётган улкан ютуқ ва марралар билан бир қаторда, ҳаётимизда мавжуд бўлган ғов-тўсиқлар, ечилмаётган муаммо ва нуқсонларни чуқур таҳлил қилиш, уларнинг илдиз ва томирларини аниқлаш асосида керакли хулосалар чиқариш, шу аснода мухтасар фикр юритишимиз айни муддао бўлур эди. Такрор айтмоқчиман: Ватанимиз мустақиллик йилларида эришган ютуқ ва марраларни ҳеч ким инкор этолмайди ва бунга ҳаққи ҳам йўқ, деб ўйлайман.

Халқимиз асрлар давомида орзиқиб кутган, не-не офат ва тўфонларни, синовларни бошидан кечириб, қанча-қанча қурбонлар эвазига қўлга киритган озод ва эркин ҳаётни, ўз қадр-қимматимиз, муқаддас динимиз, тилимиз ва қадриятларимизни қайта тиклаб, амалда адолатли демократик давлат ва фуқаролик жамияти, эркин иқтисодиёт қуриш имконига эга бўлганимизни, халқаро майдонда Ўзбекистон деб аталмиш келажаги буюк давлатни барпо этишга муяссар бўлганимизни минг йиллик тарихимизда Оллоҳнинг ўзи берган улуғ неъмат, деб қабул қиламиз.

Лекин ҳаммамизга маълум - ҳаёт ҳеч қачон бир жойда тўхтаб турмайди, шиддат билан, тез суръатлар билан ҳамиша олдинга интилади. Кимки ҳаёт тараққиёти суръатлари билан ҳамқадам бўлмаса, унга лоқайд ва беписанд қараса, ҳеч шубҳасиз, тез ўзгараётган тарихнинг бир чеккасида, қолоқлик ва армонда қолиб кетади. Бу - ҳаётнинг аччиқ ҳақиқати.

Мана шунинг учун ҳам барчамиз бир ёқадан бош чиқариб, кўпроқ эришган ютуқларни фақатгина мақташ, уларга маҳлиё бўлиш ва шу маррада, шу босқичда депсиниб туриш эмас, балки бугун юртимизнинг тараққиётига ғов бўлаётган, унга зарар етказаётган муаммоларимизни очиб ташлаш ва уларни бартараф этишга бутун куч-ғайратимизни жалб қилишимиз шарт.

Айнан шу аснода, келажагимизни ўзимизга яққол тасаввур қилган ҳолда, эртанги кунимизни яхшилаш мақсадида замон талаб қилаётган ислоҳот дастурларини амалга ошириш учун астойдил меҳнат қилишимиз лозим.

Юқорида зикр этилган мақсадларга эришишда, ўйлайманки, 2000 йилда Олий Мажлисимизнинг биринчи сессиясида қабул қилинган ва кейинчалик, тўққизинчи сессияда янада ривожлантирилган давлат ва жамиятимизнинг барча соҳа ва йўналишларини либераллаштириш миллий дастуримизнинг ўрни ва моҳиятини бирон-бир нарса билан ўлчаш қийин.

Шу дастурни сўзсиз амалга ошириш, уни ҳаётимизнинг барча жабҳаларида жорий қилиш, керак бўлса, унинг аҳамияти ва моҳиятини кенг оммага сингдириш масаласини бугунги кунда энг асосий, долзарб вазифамиз, десак, ҳеч қандай хато бўлмайди.

Аввало, шуни ўзимизга аниқлаб, чуқур англаб олишимиз зарурки, ва буни ҳеч ким инкор этолмайди, ҳар қандай тараққиёт, олдинга юриш - бу илму фан бўладими, иқтисодиёт, маънавий янгиланиш бўладими - уларнинг барчасини замирида, биринчи навбатда, инсоннинг ақл-заковати, ҳаракати, куч-қудрати туради. Бу ҳақиқат, ҳар қандай сиёсий давлат тизимидан қатъи назар, ягона ҳақиқат бўлиб келган ва шундай бўлиб қолади.

Лекин, ҳеч шубҳа йўққи, инсоннинг, керак бўлса, омма ва халқнинг, бундай аломат ва салоҳияти, авваламбор, эркинлик шароитида намоён бўлади. Бунинг негизида қандай тушунча ва ғоя бор?

Мисол тариқасида иқтисодиёт соҳасини олайлик. Бу соҳа ривожини ўз зиммасига олган оддий ишчи ёки раҳбар бўладими, уларга эркинлик бермасдан, таъбир жоиз бўлса, оёқ-қўлини, онги ва тафаккурини кишанлардан озод қилмасдан туриб, инсоннинг ўз ақл-заковати, куч-қудратини ишга солмасдан туриб ижобий натижага эришиш қийин. Бу ҳақиқатни исбот қилиб беришга ҳожат йўқ, деб ўйлайман.

Ҳаётнинг турли соҳа ва жабҳаларини кўтарадиган, уларга ривож ва қанот берадиган омил, ҳамма нарсани ҳаракатга келтирадиган куч бу - аввало иқтисодий эркинлик, яъни том маънодаги инсон эркинлигидир.

Шу фикрни ривожлантириб айтмоқчиманки, кишилик тарихида ўзининг буюк имкониятларини доимо кўрсатиб келган ва бугунги замонда яна қайтадан машҳур бўлган куч - бу иқтисодий-ижтимоий тараққиётнинг замини, пойдевори бўлмиш эркин тадбиркорлик ва ишбилармонлик ҳаракатидир.

Агарки, Ўзбекистонни ҳар томонлама тараққий топган жамият ва давлатга айлантириш, авваламбор, халқимизнинг ҳаётини муносиб даражага кўтариш ва халқаро обрўсини юксалтириш, шу мақсадларга эришиш учун юртимизда осудалик ва тинчлик-осойишталикни сақлашдан бугунги кунда бизнинг жамиятимизда ким энг кўп манфаатдор деб сўраса, мен, тадбиркор ва ишбилармонлар аҳли, деган бўлардим.

Ҳеч иккиланмасдан айтиш мумкин - шу мақсадларга эришишда жамиятимизнинг мана шу тоифаси, мана шу қатлами давлатимиз ва халқимизнинг суянчи ва таянчи бўлиши аён.

Юқоридаги фикр ва мулоҳазаларни инобатга олган ҳолда, ҳар томонлама асосланган шундай бир хулоса чиқариш мумкин.

Яъни, бугун жамиятимизнинг аввало иқтисодий ҳаётида тобора кенгайиб, кучга тўлиб бораётган тадбиркор ва ишбилармонлар, кичик ва ўрта бизнес, фермерлар ҳаракати эл-юрт тараққиётини, мамлакатимизнинг ҳал қилувчи соҳалари ва йўналишларида олиб борилаётган ислоҳотларни кескин суръатлар билан ривожланишини, олдимизда тўсиқ бўлиб турган барча ғов ва нуқсонларни бартараф қилиш масъулиятини ўз зиммасига олиши учун - уларга сиёсий майдонни очиб бериш жамиятимиз ҳаётининг кун тартибига долзарб масала бўлиб кирмоқда.

Шунинг учун ҳам янги партия тузиш ҳақида гап юритар эканмиз, ўз ҳаётининг маъносини ҳам, юрт ва жамият келажаги, Ватан тараққиёти, халқ фаровонлигини ҳам тадбиркорлик ривожи ва самараси билан боғлаб келган одамларни унинг сафларига бирлаштирсак, ўйлайманки, айни муддао бўлар эди.

Бу ҳаракатнинг асосий ғоялари, мақсад ва вазифаларини сиёсий тил билан ифода этадиган бўлсак, бу ғояларни ўзида мужассам этган партия, ўз моҳият-эътиборига кўра, том маънода айни либерал-демократик партия платформасига тўғри келади.

Айниқса, бу борада юқорида тилга олинган, ҳаётимизнинг барча жабҳаларини қамраб олган либераллаштириш, ўзбекона қилиб айтадиган бўлсак, эркинлаштириш дастури муҳим дастак бўлиши мумкин.

Мухтасар қилиб айтганда, мамлакатимизни модернизация қилиш, ислоҳотларни муваффақиятли амалга оширишнинг асосий ўзаги ва гарови - бу эркинлаштириш сиёсатидир.

Шу маънода, менинг сизларга берадиган тавсиям, бугун тузиш масаласи ўртага қўйилаётган янги партияни Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати - Либерал-демократик партия, деб аташ ўринли бўлур эди.

Бу икки тушунча ўзининг маъно-мазмуни, устун қўядиган ғоя ва мақсадлари бўйича бир-бири билан шундай чамбарчас боғланиб кетганки, уларни бир-биридан ажралган ҳолда кўриш, ўйлайманки, ғайритабиий ва ғайримантиқий ҳол бўлар эди.

Шунинг учун ҳам янги тузилаётган сиёсий куч ва ҳаракатга айнан шундай ном беришга ҳар томонлама асос бор.

Энди, шу фурсатдан фойдаланиб, сиёсий куч тариқасида вужудга келаётган партиянинг қурилиши ва фаолияти билан боғлиқ айрим ҳолатларга эътиборингизни жалб қилишни ўринли деб биламан.

Нафақат янги тузилаётган партиянинг, умуман, ўзини сиёсий ва ижтимоий куч деб эълон қилган ҳар қандай партия фаолиятида пайдо бўладиган энг катта муаммо - шу партиянинг ўз олдига қўйган, унинг сафларини бирлаштирувчи ғояни кенг оммага етказиш ва амалда исботлаб бериш, аввало, шу ғоя ва дастурни барча партия аъзоларининг онги ва тафаккурига сингдиришдан иборат, десак, ўйлайманки, ҳеч қандай хато бўлмайди.

Яъни, лўнда қилиб айтганда, бу партия нима учун, қандай ғояларни амалга ошириш учун майдонга чиқмоқда. Ва шу ғоялар нақадар адолатли экани, унинг халқ орзу-умидлари ва замон талабларига нечоғлиқ жавоб бера олишини жамоатчиликка тушунтириб, исботлаб беришдир.

Шу борада яна бир масалага тўхталиб ўтмоқчиман.

Тузилаётган партия ўз аъзолари, авваламбор, унинг асосчи ва етакчи фаолларидан ҳаётимизда кўп учрайдиган хавфли касаллик -амалпарастлик, манманлик, ўзига бино қўйиш ва ўзига ортиқча баҳо беришдан холи бўлишни талаб қилади.

Янги ташкил этилаётган партия фаолиятида ўзининг шахсий манфаати ва интилишларини, бошқача айтганда, ўз амбициясини жамият ва халқ манфаатларидан устун қўйишга асло йўл бермаслик лозим.

Шуни яхши ва чуқур англаб олишимиз керакки, қаерда мана шу касалликнинг хуружи кучайса, шу ерда, аниқ айтиш мумкин, соғлом муҳит йўқолади, мансаб талашиш ва доҳийликка уринишлар авжига чиқади. Охир-оқибатда бу партия сиёсий майдонда пайдо бўлмасдан туриб инқирозга дучор бўлади.

Бу гапни яна давом эттириш, бу масалани яна чуқурроқ тушунтириб беришнинг ҳожати йўқ, деб ўйлайман. Лекин бу огоҳлантириш бугун мана шу партияни ташкил қилаётган, унга аъзо бўлиб кирадиган одамларнинг қулоғида доимо жаранглаб туришини истардим.

Яна бир олдиндан ўзимизга тасаввур қилишга лойиқ масала: агарки, ким-да-ким ўзининг шахсий манфаатига доир муаммоларни янги тузилаётган партия орқали ҳал қилиш, ечиш учун партияга кирмоқчи бўлса - қаттиқ янглишади.

Яна бир ҳақиқатни очиқ айтишга тўғри келади.

Сизларга яхши маълум бўлиши керак ва ўзингиз амалий ҳаётда бунинг кўп гувоҳи бўласиз: тадбиркорлар зоти - бuниям сир тутиш керак эмас - ҳаммага ҳам ёқмайди.

Ҳали-бери жамиятимизда бу тоифа ва шу ишга бел боғлаган одамларга нисбатан эски замондан қолган қандайдир шубҳа билан қараш, уларни кимнидир алдаш, ҳақидан уриб қолиш ҳисобидан даромад топадиган кимсалар қаторига қўшиш ҳолатларини ҳам учратиш мумкин.

Лекин бугунги кунда бундай қарашларнинг камайиб, халқимизнинг онгу тафаккури тобора ўзгариб бораётганини эътиборга оладиган бўлсак, ҳаётимизда уларнинг аста-секин йўқолиши, ислоҳотларнинг чуқурлашуви, демократик ва бозор иқтисодиёти муносабатларининг жамиятимиздан янада кенгроқ ўрин олиши туфайли ўз-ўзидан барҳам топиши муқаррар.

Бу - биринчидан.

Иккинчидан, бундай салбий қарашларнинг ҳаётимиздан йўқолиши учун авваламбор тадбиркорларнинг ўзи кўпроқ ҳаракат қилиши ва ўзининг шахсий мисоллари билан бундай шубҳа-гумонлар ўринсиз эканини исботлаб бериши даркор.

Шуни ҳам айтиш керакки, кеча эҳтимол, бундай партия тузиш учун етарли даражада шароит бўлмагандир.

Аммо, агарки, бугун ҳаётимизда тобора кучайиб бораётган янгиланиш ҳаракатларини, дунёдаги тараққий топган давлатлар мисолида эркинлаштириш ва демократлаштириш ҳисобидан эришаётган марраларни инобатга олган ҳолда, барчамизга аён бўлиши зарурки, либерал-демократик ғояларни, платформасини олдинга сурган ҳолда одамларимизнинг турмуш даражасини ўстириш, йўлимиздаги ғов-тўсиқларни олиб ташлаш, Ватанимизнинг тараққиётини жадал суръатлар билан ривожлантириш вақти келди. Ва шу ғоялар ва мақсадларни амалга ошириш учун Ўзбекистонимизнинг сиёсий майдонида янги партиянинг пайдо бўлиши айни муддао.

Шуларнинг барчасини ҳисобга олиб, мен, янги ташкил этилаётган партиянинг мақсад ва ғоялари тариқасида, қуйидаги принципиал масалаларга алоҳида эътиборингизни қаратмоқчиман.

Биринчи мақсад. Ўзбекистоннинг тараққиётини, унинг оғир-енгилини ўз елкасига, ўз масъулиятига олишга бугун сиёсий куч сифатида бирлашаётган, мамлакатимизда катта салоҳиятга эга бўлган тадбиркор ва ишбилармонлар тоифаси ҳақлидир.

Бу ҳаракатнинг асосий мақсади - сиёсий кучга айланиб, тадбиркорларнинг йўлини янада очиб, уларнинг истиқболини ҳам назарий, ҳам амалий соҳаларда исботлаб бериш, манфаатини ҳимоялаш, эртанги кунини таъминлаш. Шу ижтимоий тоифа номидан Ўзбекистоннинг сиёсий саҳнасига чиқиш ва ўзининг муносиб ўрнини эгаллаш.

Иккинчи мақсад. Ўзбекистоннинг миллий манфаатларига жавоб-берадиган, унинг стратегик истиқболлари дастурини Конституция принципларига суяниб, бошқа сиёсий партия ва ҳаракатлар билан ҳамкорликда ишлаб чиқиш ва уни ҳаётга татбиқ қилиш учун партиянинг куч-имкониятларини сафарбар этиш.

Ўзбекистон танлаган очиқ демократик, бозор иқтисодиётига асосланган ҳуқуқий давлат қуриш, фуқаролик жамияти институтларининг ривожига кенг йўл очиб бериш ва демократик қадриятларни халқимиз, аввало, ёшлар онги ва ҳаётига сингдириш.

Бир сўз билан айтганда, ривож топган бутун демократик халқаро ҳамжамият билан ҳамоҳанг бўлиб яшаш мақсади янги тузилаётган партиянинг энг муҳим ва долзарб вазифасига айланиши даркор.

Учинчи мақсад. Давлатни бошқариш, жамиятда шаклланаётган қарашларга таъсир ўтказиш, сиёсий ва иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш, ҳаётимиздаги муаммоларни ҳал этишда кўмаклашиш, Ўзбекистоннинг халқаро обрўйини оширишда, юртимизда тинчлик ва осойишталикни сақлаш, асраб-авайлашда, миллатлараро ва фуқаролараро аҳиллик ва тотувликни мустаҳкамлаш ишида фаол қатнашиш.

Халқимиз, аввало, ёшларимизни миллий ғоя, юрагида ўз элим, ўз юртим, жон Ўзбекистоним, деб ғурурланиб яшаш руҳида тарбиялашга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиш, ҳар қандай шароитда ҳам мустақиллик йўлимизни, қадриятларимиз, миллий ва диний анъаналаримиз, урф-одатларимизни қадрлаш, шу билан бирга, барча миллат ва элатлар қадриятларини камситишга йўл қўймаслик, бундай хуружларга қарши кураш олиб бориш.

Тўртинчи мақсад. Ўзи учун сиёсий платформа деб танлаб олган либерал-демократик ғоялар ва мақсадларни ўз фаолияти билан кенг омма онгига сингдириш, бу борада ҳар томонлама чуқур ўйланган ташвиқот ва тарғибот ишларини олиб бориш, ўз сафини кенгайтириш.

Шу ғояларни ҳаётга татбиқ қилиш учун фидойилик кўрсатган фаолларни депутатликка номзод этиб тавсия қилиш ва сайловчилар ишончини қозониб, ўз депутатлари зиммасига қонунчилик ва ижро ҳокимиятларида вакиллик вазифасини юклаш ва уларни бошқариш.

Содда қилиб айтганда, бу янги партия, бу ҳаракат тадбиркорларга, ишнинг негизини биладиган фаоллар ва фидойиларга суяниб-таяниб, уларни бирлаштириб, ўз олдига қўйган мақсад-марраларга эришиши даркор. Нега деганда, тарихда ҳам, бугунги кунда ҳам тадбиркорлар ва ишбилармонлар зоти бутун дунёда давлатнинг таянчи ва суянчи, таъбир жоиз бўлса, ҳар қандай жамиятнинг устуни бўлиб келмоқда.

Амир Темур бобомизнинг, «ишбилармон, мардлик ва шижоат соҳиби, азми қатъий, тадбиркор ва ҳушёр бир киши минг-минглаб тадбирсиз, лоқайд кишилардан яхшидир», деб берган насиҳатларида жуда катта маъно бор.

Ўйлайманки, янги тузилаётган бу партия сиёсий ҳаётимизда мавжуд бўлган ана шу бўшлиқни тўлдиради ва Ўзбекистон - келажаги буюк давлат, деган мақсадга етишиш учун ўз муносиб ҳиссасини қўшади.

Барчангизга шу эзгу мақсадларга эришиш йўлида куч-қувват ва омадлар тилайман.

Тадбиркорлик

МАҲАЛЛИЙ ХОМАШЁДАН

БЕНТОНЕТ ҒИШТ

Қарши шаҳридаги «Мотамсаро она» ҳайкали пойидан келаётган нуронийларнинг ўзаро суҳбатлари қулоққа чалинди:

- Пешайвондаги ғиштларнинг бежиримлигини қаранг-а. Айниқса, бири-биридан чиройли, турли шаклдаги пишиқ ғиштлар киши диққатини тортади. Устаси ҳам зўр бўлса керагов.

– Бу ғишт бешкентлик тадбиркор Бобоназар Равшанов томонидан маҳаллий хомашёдан тайёрланмоқда.

Қарши туман ҳокимининг ўринбосари Ботир Расулов ҳузурида бўлиб шу ҳақда гап очдик. Сўнгра Аббос Ниёзов ҳамроҳлигида Бешкент шаҳридаги Навоий маҳалласида истиқомат қилаётган Равшановлар хонадонига ташриф буюрдик. Кўчага бурилишимиз билан йирик корхонада ишлаб чиқарилган турли ҳажмдаги бежирим ғиштлар эътиборимизни тортди. Эндигина печдан чиққан бу маҳсулотлар харидорини кутяпти.

– Асли касбим чорвадор, – дейди Бобоназар Равшанов.– Нафақага чиққач бекор юришни эп кўрмадим. Зарур ҳужжатларни тайёрлаб, «Равшан Б.А.» кичик корхонасини очдик. Иш бошлаганимга ҳам мана 7 йил бўлибди. Банкдан имтиёзли кредит олиб, ускуналар олиб келдим. Хонадондаги биноларни мослаштириб, фарзандларим билан ғишт ишлаб чиқаришни йўлга қўйдим. Қарз деярли узилди. Маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми ортмоқда, харидорлар кўпаймоқда.

Тадбиркор Бобоназар Равшанов фарзандлари Музаффар, Санжарлар билан яратувчилик ишларига қўл уриб кам бўлмаётир. Айни пайтда бу ерда 20 турдаги турли ҳажмдаги безакли ғишт ишлаб чиқариш йўлга қўйилган. 1 ойда 45-50 минг дона маҳсулот ишлаб чиқарилаётир ва янги қурилаётган биноларни сайқаллашда қўл келмоқда. Қарши шаҳридаги деҳқон бозори, тумандаги бир неча қишлоқ врачлик пунктлари, хиёбонлар шу ерда тайёрланган маҳсулотлар билан сайқал топган.

Устанинг шогирдлари кўпчилик. Қўшни Шўрчи, Косон туманида ҳам ана шундай цехлар ишлаб турибди. Ишбилармонлар ўз фаолиятларини янада кенгайтириш мақсадида «Батош» хўжалиги ҳудудидаги фойдаланилмай турган ташландиқ бино олиниб, ускуналар келтирилди. Яқин кунларда фаолиятини бошлайдиган янги цехда кўплаб маҳсулот ишлаб чиқариш ҳамда қўшимча иш ўринлари яратиш кўзда тутилмоқда.

Бобоназар Равшановнинг хайрли ишлари ҳам бор. Тумандаги бир неча мактабларга, маҳаллалардаги кам таъминланган оилаларга моддий кўмак бериб турибди.

Яна бир янгилик. Яқинда тадбиркор маҳаллий хомашёдан бентонет ғишт ишлаб чиқаришни ўзлаштирди. Қўнғиртоғнинг тупроғи айни шу маҳсулотни ишлаб чиқаришга тўғри келаркан. Бентонет ғишти бошқа ғиштларга қараганда ўзининг рангдорлиги ва пишиқлиги билан ажралиб туради. Кичик корхонада олиб борилаётган катта ишлар кўнгилни равшан қилади.

Шавкат СУЛТОН,
«Ишонч» мухбири

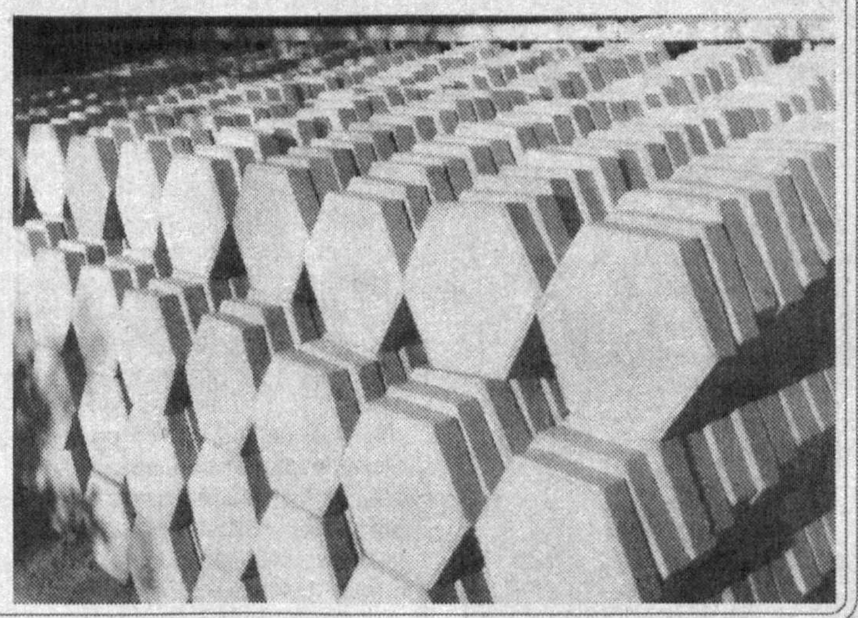

ИСЛОМ ТАРАҚҚИЁТ БАНКИ ВАКИЛЛАРИ ЎЗБЕКИСТОНДА

Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Ислом тараққиёт банки (ИТБ) вице-президенти Амадоу Бубакир Сиссе Ўзбекистон Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки бошқаруви раиси З.Мирхўжаев билан учрашди. Суҳбат чоғида Ўзбекистон ва ИТБ ўртасидаги ҳамкорлик дастурини ишлаб чиқишга оид масалалар муҳокама этилди. Меҳмон Ўзбекистонда транспорт, сув таъминоти, энергетика, таълим, ирригация, телекоммуникация, кичик ва ўрта бизнесни қўллаб-қувватлаш билан боғлиқ йўналишларда ИТБ ўз сармояси билан иштирок этиш ниятида эканини билдирди.

Мамлакатимиз иқтисодиётининг етакчи вазирлик ва корхоналари вакиллари иштирокида ИТБнинг Ўзбекистондаги лойиҳаларни амалга оширишда таклиф этиши мумкин бўлган молиявий режалари тақдимоти бўлиб ўтди. Унда олий ва ўрта махсус таълим, коммунал хизмат, қишлоқ хўжалиги, озиқ-овқат саноати каби соҳалар вакиллари ИТБ раҳбарияти билан ҳамкорлик истиқболлари борасида фикр алмашди.

(ЎзА)

Касаба уюшма етакчилари ҳаётидан

ҲАҚГЎЙ

бўлиш осонмас

Юртбошимиз маърузаларининг бирида жамият, сиёсат, иқтисодиёт эркинлаштирилган ҳозирги шароитда, «Ўйнашмагин арбоб билан», деган халқ нақли энди ўтмишда қолганлигини уқтириб, халқни уйғотиш, ташаббускорлик, изланиб ишлаш, фуқароларнинг ижтимоий ҳимоясини таъминлашда жон куйдириш барча даражадаги раҳбар кадрларнинг иш мезони бўлишини алоҳида таъкидлагандилар.

Қуйида Балиқчи туманидаги Чинобод пахта тозалаш корхонаси ҳиссадорлик жамияти касабақўми раиси Орифжон Солиевнинг иш фаолиятидан лавҳалар келтирамиз.

Нима учундир касабақўм раиси Орифжон Солиевнинг тиниб–тинчимаслиги раҳбарга ёқмай қолди. Сабаб, Орифжон ишчиларнинг ижтимоий ҳимоясида маъмуриятга сира ён бермасди. Айниқса, жамоа шартномаси ижросига бағишланган ҳисобот йиғилишида ишчиларнинг қунимсизлиги, иш ҳақидаги қарздорлик, меҳнат муҳофазасидаги сусткашлик ҳақида гапириб, пешонасини «тириштирганлигини» раҳбар сира унутолмасди.

Мана бугун ҳам Орифжон яна бир «бош оғриғи» билан унинг ҳузурида. Линт цехидаги чанг меъёридан ортиб кетганлиги, ҳаво тозалайдиган ускуналар - вентеляторлар ишдан чиқиб, оқибатда ишчиларнинг айримлари касалга чалиниб, касалхонада ётиб чиққанлигини айтди. Табиийки, бошлиқнинг энсаси қотди. «Тавба, - деди у. – Пашшадан фил ясашга не ҳожат. Ускуналар таъмирига эҳтиёт қисмларни қаердан оламан. Маблағ етишмаётган бўлса....»

Бошлиқ касабақўм раисига ер остидан қараб, баҳоналарни қатор қилиб ташлади. Лекин Орифжон ҳам анойилардан эмас. Ётиғи билан, андиша аралаш, меҳнат муҳофазаси бўйича жамоа шартномасида иш берувчининг зиммасидаги бандларни бошлиққа эслатиб қўйди. Кўп ўтмай касабақўм раисининг орзуси ушалди. Цехдаги экологик мусаффоликни таъминловчи ускуналар таъмирланиб, ишга туширилди. Ишчилар хавф–хатарсиз меҳнат қила бошладилар.

...«Наврўз» байрами арафаси эди. Корхонада 200 нафардан зиёд касаба уюшма аъзоси ишлаб келмоқда. Уларнинг 80 фоизи ёшлар, уруш ва меҳнат фахрийлари 10-15 нафарни ташкил қилади. Байрамларда уларни бир пиёла чойга таклиф қилиш, ёки уйларига йўқлаб бориш каби тадбирлар билан кўнглини олиш жамоа шартномасига алоҳида банд қилиб киритилган. Мақсад, шу баҳона жамоани бирлаштириш, одамлар ўртасида ўзаро ҳамкорлик, меҳр -оқибатни, аҳилликни мустаҳкамлашга қаратилган. Бинобарин, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг ҳаракат дастурида ҳам ана шу масалаларга урғу берилган.

Орифжон бошлиқ билан кенгашаркан, «Наврўз»ни нишонлаш бўйича касабақўмнинг режаларини ўртоқлашди. Гап орасида суғурта маблағлари ва аъзолик тушумларидан маданий-маърифий юмушлар учун 30 фоиз маблағ ажратилганлигини айтиб ўтди. Раҳбар гап оҳангидан «иш берувчининг байрам тадбирларига қўшадиган ҳиссаси қанча бўлади?» деган маънони ўқиб ўтирарди. Аслида таклиф маъмуриятдан чиқиши керак эди. Негаки, бошлиқ «нуронийларни қадрлаш, тадбирларига корхона ҳеч қачон зиқналик қилмайди»- деб йиғилишларнинг бирида «катта кетганди». Бугун, ваъдани бажаришга келганда эса хазинанинг таги кўриниб қолганини писанда қилиб, касабақўмни бебурд қилмоқчи.

Орифжон яна бўш келмади. Корхонага тегишли айланма маблағдан касабақўм ҳам ҳақдор эканлигини писанда қилди. Шундай қилиб, фахрийлар ва ногиронларни йўқлаш тадбирлари учун 200 минг сўм сарф–харажат қилиш ҳақида маъмурият билан касабақўмнинг қўшма йиғилиши қарори қабул қилинадиган бўлди.

... Мана Муроджон аканинг бир неча кундан буён ҳаловати йўқ, иш даврида бахтсиз ҳодиса туфайли олган жароҳати баҳор келиши билан яна қўзғаб тинчини бузган. Нима учундир бугун касбдошлари кўзидан ўта бошлади. «Қани энди бирортаси ёнимда бўлсаю, бир отамлашиб кўнглимни чигилини ёзсам»... Шу пайт хона эшиги чертилгандек бўлди. Кўп ўтмай, остонада қўлида совға-саломлар билан касабақўм раиси кўринди. «Гулистон» хомашёни қабул қилиш шохобчасининг собиқ ишчиси, I гуруҳ ногирони Муроджон аканинг кўзига қуёш чарақлаб кетгандек бўлди. Дард чекиниб деворга суяниб ўтирганини, Орифжонни қандай қилиб бағрига босганини ўзи ҳам билмайди. Корхонада ўрни йўқолмаганлигидан, 10 йиллик меҳнати беиз кетмаганлигидан, йиқилганда суянчиғи-жонажон жамоаси борлигидан боши осмонда эди.

Шу куни Орифжон бошлиқ касабақўм ҳайъати яна 10 нафар меҳнат фахрийсини хонадонини сўроқлаб, байрам билан қутлаб, ўксик кўнгилларни эҳсон ва ширин сўзлар билан обод қилди.

Лекин кўп ўтмай корхонага қарашли лабораторияга ишга тайинланган Орифжон гўё ўз-ўзидан касабақўм раислигидан мосуво қилинди. Касабақўм юмушлари билан тортишиб, бошлиқнинг асабига тегадиган, безовта қилиб, ҳар куни эшигини очиб-ёпадиган раис энди йўқ.

Ўтган уч ой Орифжон назида 3 йилга чўзилгандек бўлди. Ходим ушбу муддат мобайнида янги иш ўрни ходимга ёқмаса, олдинги иш ўрнига қайтиши меъёрий ҳужжатларда кўрсатилганлигини, табиийки, Орифжон яхши биларди. Касаба уюшма аъзолари ҳам бошлиққа Орифжон Солиевни қумсаб «арбобга» йўлиқдилар. Бироқ ҳақли талаблар жавобсиз қолаверди. Корхона касаба уюшма ташкилоти таркибидаги цех касаба уюшма ташкилотлари, касаба уюшма гуруҳлари вакиллари Балиқчи туман агросаноат мажмуи тармоқ касабақўмига ариза билан чиқишга мажбур бўладилар.

Тармоқ касаба уюшма қўмитаси раиси Матлубахон Халилова бу ҳақда шундай дейди:

- Янги касабақўм раиси ҳам жамоа билан «тил» топишга уринаётганди. Барибир, ташкилотда Орифжоннинг «ўрни» бўлакча эди. Оқибатда касаба уюшма ташкилоти иккига бўлиниб кетди. Орифжонни ёқловчилар, янги раиснинг тарафдорлари юзага келди. Шу орада «арбоб»нинг насибаси кўтарилиб, ишдан кетди-ю, янги бошлиқ Каримжон Қурбонов масалани сайлов йўли билан ҳал этилиши истагини билдирди.

Ниҳоят сайлов куни белгиланиб, бир овоздан Орифжон Солиев раисликка қайта сайланди. Яқинда ишхонада бўлдик. Одатдагидек, Орифжонни цехларда ишчилар орасида учратдик. Иш жойларини аттестациядан ўтказиш ташвиши билан юрган, бош муҳандис билан дастгоҳлар атрофида тўсиқлар ўрнатиш ҳақида кенгашаётган экан. Шу орада ишчиларни махсус ҳимоя кийимлари билан таъминлаш масаласини ҳам айтиб қолди. Телефонда ҳокимликка хабар қилиб, зарарли шароитда ишлаётган ишчиларга сут маҳсулотлари етказиб берилишида ёрдам сўради. Юзидаги табассумдан билдикки, эртадан чорва фермаларидан корхонага сут маҳсулоти кела бошлайди.

Айниқса, корхонадаги ишчи ота-оналар касабақўм ёрдамидан миннатдор. Ёзги таътил даврида раиснинг бир оёғи корхонада бўлса, бир оёғи «Уч соҳил» оромгоҳида бўлди. Натижада меҳнаткашларнинг 800 нафар фарзанди оромгоҳларда мириқиб ҳордиқ чиқардилар. Нуронийларнинг ҳам қўли дуода. 20 нафар нафақахўр касабақўм маблағи ҳисобидан «Меҳр-мурувват» поездида зиёратгоҳларни саёҳат қилиб, сўнгра эса пойтахтдаги сиҳатгоҳларда бепул соғлиқларини тикладилар. Умуман, корхона ишчиларидан 117 нафари «Чортоқ» ва «Чимён» санаторийларида соғломлаштириш таътилида бўлди.

Касабақўм туманда ўтказилаётган «Обод маҳалла йили» тадбирларида ибрат кўрсатмоқда. Ободонлаштириш ва гулзорлаштириш бўйича туман кўрик-танловида корхона жамоаси доим совринли ўринларни эгаллайди.

Полвонқул маҳалла фуқаролар йиғинини касабақўм оталиққа олган. Йиғин биносини таъмирлаш ҳамда қаттиқ ва юмшоқ мебел жиҳозлари билан таъминлашда корхона маъмурияти ва касабақўм салмоқли молиявий ёрдам кўрсатди. Чинобод шаҳри вилоятдаги энг ораста ва кўркам масканлардан биридир. Яқинда ишга туширилган «Уч тулпор» оталар чойхонаси, янги гулзорлар ташкил қилиш, гузар очилишида ҳам касабақўм фаол қатнашди.

Р.СОБИРОВ

БИЛИМДОНЛАР УЧУН СТИПЕНДИЯЛАР

Ромитан шаҳридаги 10-мактабнинг еттинчи синф ўқувчиси Ғолибжон Ҳожев янги ўқув йилидан бошлаб ҳар ойда вилоят касаба уюшмаси кенгаши томонидан таъсис этилган 3500 сўм миқдоридаги "Ҳавас" стипендиясини оладиган бўлди.

Мазкур стипендия тўрт йил аввал доимо "яхши" ва "аъло" баҳоларга ўқийдиган, мактабнинг жамоат ишларида фаол қатнашадиган ўқувчилар учун таъсис этилган эди. Ўтган ўқув йилида Ромитандаги 2- ва 20- ўрта мактабнинг энг билимдон, аъло хулқли ва фаол ўқувчилари шу стипендия билан мукофотланган эдилар.

ВАТАНДОШИМИЗ ТАВАЛЛУД КУНИГА

ЮНЕСКО ташаббуси билан республикамизда кўзга кўринган ўрта аср мутафаккири, буюк диншунос олим Абдухолиқ Ғиждувоний таваллудининг 900 йиллиги нишонланишига ҳам саноқли кунлар қолди.

Ҳожайи-Жаҳон (олимнинг тахаллуси) номли марказий боғда Бухоро вилоятининг кўпгина корхоналари ва ташкилотлари ҳисса қўшган ободонлаштириш ишлари якунига етай деб қолди. Вилоят ўрмончилик хўжалиги бўлими бошлиғи Ойбек Қаҳрамоновнинг маълум қилишича, боғда юздан ортиқ манзарали ва эллик мингдан ортиқ гул кўчатлари экилди.

ҲАШАР ЙЎЛИ БИЛАН ҚУРИЛДИ

Пешку туман Захкаш қишлоғи "Туркистон" ширкат хўжалиги аҳолиси ўз кучлари билан мактаб биносини қуриб битказдилар. Қўшни Дегдовон қишлоғи "Пахтаобод" ширкат хўжалигида 160 ўқувчига мўлжалланган мактаб биноси ҳам ҳашар йўли билан қурилди.

-Бу ўқитувчилар ва мураббийлар кунига яхши совға бўлди,- деди дегдовон мактаби раҳбари Икром Ғаниев "Туркистон-пресс" мухбири билан суҳбатда. - Бундан буён бошланғич синф ўқувчилари бир неча километр йўл босиб қўшни қишлоқдаги мактабга қатнаб юрмайдилар. Мактабнинг бошланғич синф ўқитувчилари Малика Нурова, Лола Муродова, Нилуфар Маҳадова ва Маҳлиё Шариповалар маҳаллий қурувчилар меҳнатидан ниҳоятда миннатдор бўлдилар. Энди улар кенг ва ёруғ, мактаб дастурини муваффақиятли ўзлаштириш учун барча шароитлар яратилган синфларда сабоқ берадилар.

Мардлар қўриқлайди Ватанни

БЎЛАЖАК КИЧИК КОМАНДИРЛАР УСТОЗИ

Ҳарбий ватанпарварлик мавзусига бағишланган йиғилишга таклиф этишди. Ташқи кўринишидан зийрак ва чаққонлиги шундоққина сезилиб турган сержант йигит билан ёнма-ён ўтиришга тўғри келди. Негадир у кўзимга иссиқ кўринди. Танишбилишлар, қариндош уруғларнинг армияда хизмат қилаётган ўғлонларини бирмабир кўз олдимдан ўтказдим. Ниҳоят топдим. Юртбошимизнинг шу йил Наманганга сафари пайтида Чортоқдаги сержантлар тайёрлаш мактабига ташрифи чоғидаги учрашув ёдимга келди.

Ўшанда Президентимиз вилоят ҳаёти билан танишар экан, ушбу кичик командирлар тайёрлаш мактабига ҳам қадам ранжида қилдилар. Бу ердаги шарт-шароит билан танишиб, курсантлар билан яқин мулоқотда бўлдилар. Мактаб ҳаётини ўрганар эканлар, машғулот ўтказиш жараёнини ҳам кўздан кечирдилар. Жумладан, тактик машғулотлар йўриқчиси Илҳомжон Ҳамроев ишидан хурсанд бўлдилар.

Илҳомжон асли шу ерлик, тумандаги Короскон қишлоғида туғилиб ўсган. Мактабни битиргач далада ишлади. Сўнг ҳарбий хизмат. Меҳнатда чиниққан эпчил ва чаққон йигит армия хизматини намунали ўтади. Хизматдан қайтгач яна хўжалик даласида ишлашни давом эттирди. Болаликдан ҳарбийликка бўлган қизиқиши сўнмаган, аскарлик йилларида баттар кучайган эди. Бинобарин, кичик командирлар тайёрлаш мактаби очилгач ҳеч иккиланмасдан ҳарбийликка иштиёқи баландлигини билдириб ариза кўтариб борди. Уни ҳар тарафлама синаб кўришгач, сўзи билан иши бир эканлигига ишонч ҳосил қилишди. Уни Чирчиқдаги ўқув марказига малака ошириш учун юборишди.

- Илҳомжон Ҳамроев сингари йигитлар туғма ҳарбий бўлиб дунёга келишади, - дейди тактик машғулотлар бўйича тайёргарлик шуъбаси бошлиғи, подполковник Акмалжон Икромов. - Унинг ўзини тутиши, гап-сўзлари чинакам ҳарбийларга хос. Қийинчиликлардан қўрқмайди, хавф-хатардан чўчимайди. Қўл остидагиларга талабчан, шу билан бир қаторда ниҳоятда меҳрибон. Бўлажак кичик командирлар уни худди ўз акаларидек кўришади. Биз унинг тактик йўриқчи сифатидаги фаолиятидан мамнунмиз.

- Йўриқчи шунчаки назоратчи эмас, балки амалий машғулотларни қўл остидагиларга ҳарбий Низом ва кўрсатмалар асосида пухта ўргата олиш қобилиятига эга бўлмоғи даркор, - дейди мактаб командирининг шахсий таркиб билан ишлаш бўйича ўринбосари майор Эркин Ширинов. - Илҳом Ҳамроевда бундай фазилатлар етарли. Ундан умидимиз катта.

Обиджон ЖУМАНАЗАРОВ,
«Ишонч» мухбири

Фельетон ўрнида

КЎРМАЙИН БОСДИМ ТИКОННИ

Ҳеч ким жиноятчи бўлиб туғилмайди. Жиноятнинг бош сабаби нотўғри тарбия, инсоннинг иродасизлиги ҳамда руҳий дунёсининг торлигидир»,- дейди биз билан суҳбатда Бектемир туман жиноий ишлар бўйича судининг раиси Муҳаррама Сиддиқова.

Дарҳақиқат, қуш уясида кўрганини қилади. Оиладаги носоғлом муҳитда ўсганлар тўғри йўлдан адашадилар. Биз Бектемир туман судида кўрилган айрим жиноий ишлар билан танишганимизда бунга яна ишонч ҳосил қилдик.

ТУБАНЛИК

Кун чошгоҳдан оққан. Феврал қуёши заиф нур сочади. Меҳмон келиб кетди. Тушлик ёмон ўтмади, бироқ спиртли ичимлик кўп ичилди. Улар кетишгач ҳам Минфатих билан Валентина дастурхондан турмади. Яна ичишди. Орадан гап қочди. «Нега мен келганимда меҳмон чақирасан?» деб ўшқирди. Валя ҳам қолишмади. «Эрим эмассан, сендан сўраб ўтирадиган аҳмоқ йўқ» деди. Хуллас, жанжал авжига минди. Бир-бирларига айтмаган ҳақорат, таҳқир сўзлар қолмади. Ўн йилдан буён аҳвол шу. Олдинига ичишади, сўнг эса жанжаллашишади. Бугунгиси ошиб тушди. Минфатих ўзини босолмади. Стол устидаги ош пичоқни олиб, аёлга ташланди... Кўп ўтмай аёл жон таслим қилди. Мовий кўзларида ўкинч, ҳайрат ифодалари қотиб қолди. Валянинг онаси набираси Серёжани етаклаб келганида Минфатих ҳамон вино ичиб ўтирарди. У қочишга уринмади, қонун посбонлари келганида ҳам пинагина бузмади. Унинг учун бу одатий ҳол эди. Олти бор қамалган одам еттинчи марта қамалса нима бўлибди...

Норасида ўғилнинг ҳоли не кечади энди. Онаизори қақшаб қолди, кексайганида Серёжани оқ ювиб, оқ тарашнинг ўзи бўладими. Валентина Мусаева Минфатих Абслямовнинг учига чиққан жиноятчи эканлигини биларди. Била туриб ўзини ўтга урди гўё. Йиллар мобайнида бу текинхўр билан ошночилик қилди. Онасининг, яқин кишиларининг панд-насиҳатларига эътибор бермади. Ичкиликка ружу қўйди. Мана оқибати...

АЁЛ НОМИГА ИСНОД

Гулнора Холиқулова Сирдарё вилоятининг Пахтакор туманидан. У оилада дуруст тарбия олмади. 8-синфни зўрға битирди. Турмушга чиқиб икки нафар фарзандли бўлди. Бироқ, яхши рафиқа, меҳрибон она бўлиб борига қаноат қилиб яшашга сабри чидамади. Турмушидан ажралиб олди. Тошкентга келиб саёқ юра бошлади. Бирор жойга кириб тайинли иш билан шуғулланмади. Қинғир ишнинг қийиғи қирқ йилда ҳам чиқади. Ноқонуний хатти-ҳаракати туфайли Гулнора илк бор Қибрай туман суди томонидан жазога тортилиши керак эди. Бироқ, Президентимизнинг «Амнистия тўғрисида»ги Фармонига кўра жазо тайинлашдан озод қилинди. 2001 йилнинг 24 июлида Янгийўл шаҳар суди томонидан Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 168-моддасига кўра 5 йил муддатга озодликдан маҳрум қилинди. 2001 йилнинг 21 августдаги «Амнистия тўғрисида»ги Фармоннинг 1-моддасига асосан жазодан озод этилди. Бироқ, «Букрини гўр тўғрилайди» деганларидек Гулнора тўғри хулоса чиқармади. «Фаолиятини» давом эттираверди, эгри кўчаларда юраверди.

У Р.Ўрмонова билан Қўйлиқ деҳқон бозорида танишди. Ёнидаги шеригини эса «эрим» деб таништирди. Ўша кун улар Ўрмонованикига меҳмонга боришди. Зиёфат қуюқ бўлди. Тун алламаҳалдан ошган, борлиқ сукунат кўрпасига бурканган, тирик жон борки ширин уйқуга чўмганди. Аммо меҳмонларнинггина кўзига уйқу инмади. Уларнинг руҳиятида шайтон васваса қилар, ўрганган кўнгил қўймасди. Гулнора мушукдек писиб «эри»нинг ёнига борди ва унга нимадир деб шивирлади. Шерик ҳам дарҳол ҳушёр тортди. Икковлон кишибилмас ғимир-ғимир ҳаракатга тушишди. Нариги хонада турган ҳар бири 5 минг сўмдан жами 60 минг сўмлик тўнларни, 8 жуфт ҳар бири 5 минг сўмдан жами 40 минг сўмлик маҳсиларни ўмариб, оҳиста қуён бўлишди. Иш силлиқ битди. Лекин фирибгарнинг нафси ҳакалак отди. Ўзи туз еб, тузлиғига тупурган хонадонга яна борди. Оқшом қуюлиб борар, уйда Ўрмонованинг вояга етмаган қизи Дилнозагина бор эди. Ҳеч гапдан хабари йўқ қизалоқ таниш «чақирилмаган меҳмон»ни илиқ қаршилади.

- Дилноза, яхши ўтирибсанми?- деди Гулнора ширинсуханлик билан.

- Ҳа, келинг, опа.

- Онанг янги коса ва ликопчаларни бериб юборсин, - деб тайинлади.

- Ия, ўзлари қаердалар? - сўради қиз соддалик билан.

- Худойида-ку.

- Ҳа-я, нечта керак экан.

- Ҳаммасини беравер.

Қизча 100 дона ликопчани, 87 дона косани Гулноранинг қўлига тутқазди. Дарвоза ёнида ТИКО автомашинаси кутиб турарди. Гулнора қўлидагиларни олиб чиқиб машинага жойлади. Кўп ўтмай машина равон йўлдан Қўйлиқ бозори томон елиб борарди. Фирибгар ўзини қушдек енгил ҳис қилди. Бозорда ҳам харидор дарров топила қолди. У мўмай пулни сумкачасига жойлаб, бир-икки кун маишатини қилиб юрди. Пул тугагач эса яна кўнгли саёҳат тусади. Унинг умри шу зайлда кечарди. Саратон чилласини писанд қилмай, бир машинани кира қилиб Бўстонлиқ туманидаги таниши Пастанбек Егамбердиевникига жўнади. Ўркач-ўркач тоғлар ястаниб ётар, Кумушконсой эшилиб оқарди. Машина сўлим «Юбилей» қишлоғидаги Пастанбекнинг уйи ёнида тўхтади. Уйда Жонсерик боладан ўзга кимса йўқ эди. Гулнора опаси унинг қулоғига лағмон осди.

-Жонсерик, биз ота-онанг билан бирга дам олаяпмиз. Кечқурунлари жуда зерикяпмиз. Боз устига бугун меҳмон келадиган бўлди. Ота-онанг уйларингдаги телевизор билан ёстиқ остидаги пулни бериб юборсин, деди.

Бола унинг гапига лаққа ишонди. Ётоқхона эшиги қулф эди. Жонсерик ёстиқ тагидаги пулни олиб бера олмади. «Гулнора опаси» телевизорни ҳужжати билан қутига жойлади ва кўтариб чиқиб, кўчада турган машинага қўйди. Ўзи эса ҳайдовчининг ёнига ўтирди. Бу ҳолдан каловланиб, жовдираб турган Жонсерик елдек учиб бораётган машина ортидан қараб қолди. Кўп ўтмай тоғ йўллари ортда қолди. Шаҳарга келиб Гулнора телевизорни ўз баҳосига сота олмади. Пировардида у кира қилган машина эгаси Е.Зимоец ўғирлик молни атиги 20 минг сўмга сотиб олиб, оғзи қулоғида уйига кетди. Саёҳатчи ўғри эса фаолиятини давом эттирди. Энди унинг чекига келинойисининг бувиси Фотима Вакилова тушганди.

Буви набирасининг қайнсинглисини ўзида йўқ шод бўлиб кутиб олди. Унинг ўғрилик қилиши тушига кирибди-ми, дейсиз. Гулнора ундан манти қасқонини сўраганида Фотима буви нархи 11 минг сўмлик қасқонни унга қўшқўллаб тутди. Бироқ, у қасқоннинг Қўйлиқ бозорида беш ярим минг сўмга сотилиб кетишини ҳали билмасди. Бу ҳолва эди. Бувининг ошхонага инқиллаб-синқиллаб кетганидан фойдаланган Гулнора ётоқхонага ўғринча кирди ва шифонерда осиғлиқ турган ҳар бири 25 минг сўмлик 2 дона аёллар жемперини ҳамда бувининг дазмолини ўғирлади.

Яна бир куни унданда қизиқ воқеа содир бўлди. Учар танишимиз кўчада Гулчеҳра Полвоновани учратди. «Синамаган отнинг сиртидан ўтма» деганларидек Гулчеҳра уйига ижарага қўйишни сўраган Гулнорага нима деярини билмай турганида, ўғилчаси Шоҳназар келиб уйларининг калитини олди ва онасидан ўйингоҳга боришга рухсат сўради. Шу пайт фирибгар гапни калта қилди, ва Шоҳназарнинг ортидан жўнади. Ўйингоҳда уни кўрган бола ажабланиб қаради. «Мен энди сизлар билан яшайман. Онанг рухсат берди. Юр, уйга кетдик, деди. Болакай унинг гапларига ишониб, у билан бирга уйларига йўл олди. Келишгач, Гулнора «онанг айтди» деб девордаги ҳар бирининг баҳоси 35 минг сўмдан иккита гиламни ҳамда 5 минг сўмлик чойшабни олиб кўчага чиқди. Болага эса «сен кўчага чиқмай уйда ўтир» деб тайинлади. Ўзи эса молларни бозорда нотаниш кимсага 15 минг сўмга пуллади.

Ҳар бир нарсанинг ибтидоси ва интиҳоси бор. Бузоқнинг югургани сомонхонагача. Кўп ўтмай фирибгар қўлга тушди. Энди Гулнора Холиқулова саёҳатининг сўнгги манзили кўриниб қолганди.

Шарофат НОРҚУЛОВА,
«Ишонч» мухбири.

Эътиқод

Ҳарбий бўлинмада навбатдаги сафарбарлик хизматига чақирув резерви хизматчиларининг қасамёд қабул қилиш маросими ҳақиқий тантанага айланди.

ҚАСАМЁД ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

Тантанада туманлар ҳокимлари, уларнинг ижтимоий масалалар бўйича ўринбосарлари, жамғармалар ва жамоат ташкилотларининг вакиллари, иккинчи жаҳон уруши ва меҳнат фахрийлари шунингдек, аскарларнинг ота-оналари қатнашдилар.

Маросимни ҳарбий бўлинма сардорининг тарбиявий ишлар бўйича ўринбосари Авазбек Қорабоев очиб, янги хизмат турининг жорий этилиши ҳақида гапирди.

– Ватан саждагоҳ каби муқаддас, – дейди иккинчи жаҳон уруши фахрийси Аҳмад ота Жалилов. – Мамлакатимиз тинчлиги ва осойишталигини кўз қорачиғидек асраш ҳар бир фуқаронинг муқаддас бурчидир.

Собиқ жангчи аскарларнинг ватанимиз сарҳадларини ҳимоя қилиш йўлидаги ишларига муваффақиятлар тилади, ҳарбий техника ва билимларни кунт билан эгаллашга чақирди.

Сафарбарлик чақируви резерви хизматчиларини Ўзбекистон Қаҳрамони, Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Орипов, Республика жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раиси Комил Юсупов, Қашқадарё вилояти ҳокими Нуриддин Зайниев ва бошқалар самимий табрикладилар.

ЁЛҚИН,
Қашқадарё вилояти

Тадбир

ГЕОЛОГЛАР БЕЛЛАШУВИ

Меҳнат жамоалари ўртасида турли спорт мусобақаларини ўтказиш анъанага айланиб боряпти. «Самарқандгеология» корхонасида ҳам меҳнаткашлар спартакиадаси бўлиб ўтди. Мусобақалар корхонага қарашли «Золотинка» болалар оромгоҳида ўтказилди.

Спартакиадада давлат геология корхонасига қарашли геология қидирув экспедицияларидан 8 та жамоа, 200 нафарга яқин ҳаваскор спортчилар қатнашди. Умумжамоа ҳисобида Зарафшон ва Қизилқум экспедициялари 1-ва 2-ўринни, марказий геология-геодезия экспедицияси 3-ўринни эгаллади. Шоҳмот бўйича аёллар ўртасида Г.Троцюк (Зарафшон ГКЭ), стол тенниси бўйича эркаклар ўртасида А.Саденов (Кокпатас ГКЭ) ғолиб чиқди. Мини футболда қашқадарёликларнинг, волейболда зарафшонликларнинг қўли баланд келди.

Ғолибларга «Самарқандгеология» ДГК маъмурияти ҳамда бирлашган касаба уюшма қўмитасининг совринлари ва қимматбаҳо совғалари билан тақдирланди.

Рустам ҚУРБОН,
«Ишонч» мухбири

Касаба уюшма ва ёшлар тарбияси

Мамлакатимиз келажаги етук, салоҳиятли кадрларни тарбиялаб вояга етказишга боғлиқ. Ўзбекистоннинг бугунги ёшлари ўзининг интеллектуал салоҳияти билан алоҳида ажралиб туради. Президентимизнинг «Истиқболли ёш педагог ва илмий кадрлар малакасини ошириш ва тажриба алмашув тизимини такомиллаштириш тўғрисида»ги Фармони тараққиётимизга таянч бўладиган билимли ва фидойи ёшларни тарбиялаш ишини сифат жиҳатдан янги босқичга кўтариш учун хизмат қилади.

МАЪНАВИЙ ЮКСАЛИШ ЙЎЛИДА

Таълим-тарбияни такомиллаштириш давлат сиёсатининг устувор йўналиши. Амалга оширилаётган ижтимоий, иқтисодий, ҳуқуқий, маданий ва маънавий ислоҳотлар, «Таълим тўғрисида»ги Қонун ва «Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури» талабларига мувофиқ олиб борилаётган кенг қўламдаги ишлар жисмонан ва маънавий баркамол авлодни камолотга етказишга қаратилган.

Туманимиздаги 74 та умумий ўрта таълим, 3 та ихтисослашган мактаб-интернатда 39414 нафар ўқувчи таҳсил олмоқда. Ўқув-тарбия жараёнини шакллантиришга 109 та бошланғич ташкилотга бирлашган 8 мингдан ортиқ касаба уюшма аъзолари муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Таълимни ривожлантиришдаги муҳим муаммоларни ҳал этиш, илм масканларида меҳнат қилаётган педагог-ходимларнинг ижтимоий, иқтисодий, ҳуқуқий манфаатларини ҳимоялашни кучайтириш мақсадида халқ таълими бўлими ҳамда таълим ва фан ходимлари касаба уюшма туман қўмитаси ўртасида 2003-2004 йиллар учун ҳудудий тармоқ келишуви тузилган.

Олтита бўлим, 102 та банддан иборат тармоқ келишуви ва жойларда тузилган жамоа шартномаларида ходимлар ҳуқуқларини ҳимоялаш, ёш болали ва кўп фарзандли оналарга шарт-шароит яратиш, иш ҳақлари, нафақалари вақтида тўланишини ва бошқа манфаатларини ҳимоя қилиш ўз ифодасини топган.

Касаба уюшма ташкилотлари таълим муассасалари маъмурияти билан ҳамкорликда жамоада соғлом муҳитни шакллантириш, юқори малакали кадрлар билан таъминлаш, таълим-тарбия савиясини яхшилашга жиддий аҳамият бермоқда.

Мактаблар, мактабгача тарбия муассасалари, касб-ҳунар коллежларида Ўзбекистон Республикасининг «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги Қонуни ва Меҳнат Кодекси талаблари бажарилиши назорат қилиб борилаяпти. Тумандаги Фитрат, Ж.Муқимов, Ч.Аваз номли мактабларда амалга оширилаётган ишлар ўрганилиб, ходимларнинг ижтимоий, иқтисодий ва ҳуқуқий имтиёзлардан фойдаланиши анча яхшиланди.

Вазирлар Маҳкамасининг «Иш ҳақи ўз вақтида тўланишига доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорига мувофиқ маошларнинг вақтида олинишини таъминлаш бўйича қўшимча тадбирлар белгиланди. Қўмитанинг акционерлик тижорат банклари ва молия бўлимларига қўйган қатъий талаблари натижасида иш ҳақидан қарздорлик камайди.

Ички меҳнат интизоми мустаҳкамланиб, иш шароити яхшиланаяпти. Президент Фармонлари ва ҳукумат қарорлари асосида ходимлар иш ҳақи оширилди. 70 нафар ёш мутахассис ишга қабул қилиниб, белгиланган товон пуллари тўланди. Боласи икки ёшга тўлгунга қадар 148 нафар ходимга нафақа тўлаб борилмоқда. Меҳнат Кодексига амал қилиниши бўйича Ф.Сайдуллаев ва Ж.Боймуродов номли мактаблар фаолияти ўрганилди. Ходимларни ишга қабул қилишда ҳужжатларни пухта ўрганмагани учун С.Айний номли матаб раҳбарларига нисбатан қатъий чоралар кўрилди.

Йилнинг ўтган даврида меҳнаткашлардан тушган ўндан ортиқ ариза ва шикоятлар кўриб чиқилиб, икки педагог ишга тикланди. Тежалган маблағ ҳисобидан 100 дан ортиқ ўқитувчи моддий рағбатлантирилди. 20 та ходим мамлакатимиз сиҳатгоҳларида даволаниб келди. Касаба уюшма аъзолари фарзандларининг оромгоҳларда дам олиши учун 1 миллион 300 минг сўм маблағ сарфланди.

Бошланғич ташкилот кўп ишга қодир. Д.Тўхтаев, Ш.Шарипов, Ж.Ҳаққулов номли мактаблар, Ғузор иқтисодиёт коллежи, болалар техника ижодкорлиги маркази, касаба уюшма ташкилотлари ташкилотчилик, оммавий-маданий тадбирлар савиясини юксак даражага кўтарганлар. М.Пўлатов, Р.Бозоров, Ш.Саидова, К.Хўжамов, Г.Худойбердиева сингари фаолларнинг иштирокида касаба уюшма бурчаклари ташкил этилган. Касб маҳоратини ошириш бўйича кўрик-танловлар ўтказилаяпти, жамоа шартномаларининг ижроси қатъий назоратда.

Кадрлар тайёрлаш Миллий дастурининг асосий мақсади таълим соҳасини тубдан ислоҳ қилишдан иборат. Туманда дарсликлардан фойдаланишнинг ижара усули жорий этилган. Мактаб ўқувчиларидан 98 фоизи ижара дарсликларидан фойдаланаяпти. Ҳомийлар томонидан китоблар ва ўқув қуроллари сотиб олишга 20 миллион сўмдан ортиқ маблағ ажратилди. Биринчи синф ўқувчиларидан 4153 нафарига ўқув қуроллари; кам таъминланган оилалар фарзандларининг 2733 тасига қишки кийим-кечаклар бепул тарқатилди.

Таҳлиллар тармоқ келишуви ва жамоа шартномаларининг айрим бандлари тўлиқ бажарилмаётганлигини кўрсатиб турибди. Ўқувчилар фаолиятини рейтинг асосида баҳолашда 35,-40,-46,-62,-67-мактабларда сусткашликка йўл қўйилмоқда. Баъзи бир муассасаларда ходимларни ишга қабул қилиш, малака тоифасини ошириш ва дарс соатларини тақсимлашда палапартишликка йўл қўйилган. Газ, электр энергияси ва кўмир учун тўлов имтиёзлари ўз вақтида амалга оширилмаган. Халқ таълими бўлими ва қўмитанинг кенгайтирилган йиғилишида мавжуд камчиликларни бартараф этиш тадбирлари белгиланди.

Соғлом фикрли, билимдон ва иқтидорли ёшларни тарбиялаш давр талаби. Таълим мазмуни ва савиясини ошириш, тармоқда хизмат қилаётган педагог-ходимларни ижтимоий ҳимоялаш соҳасида фаолият доираси янада кенгайтирилиб, жамоа шартномаларида қўйилган вазифаларнинг бажарилиши таъминланди.

Эшпарда НИЁЗОВ,
Ғузор тумани таълим ва фан ходимлари касаба уюшма қўмитаси раиси

МАКТАБ МУЗЕЙЛАРИГА ЭЪТИБОР

Бугунги кунда мамлакатимизда кўплаб мактаб ва жамоат музейлари фаолият кўрсатмоқда. Улардаги тарихий ва маданий аҳамиятга оид экспонатлардан маърифий ва маънавий тарбияда фойдаланиш масаласига ҳам эътибор кучайтирилмоқда.

Бу борада орттирилаётган бой тажрибалар Тошкентда ўтказилган республика илмий-амалий конференцияда атрофлича кўриб чиқилди.

Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги болалар ва ёшлар туризми ва ўлкашунослиги республика маркази, Ўзбекистон Миллий университетининг марказий тарих музейида олиб борилаётган ишлар тўғрисидаги маърузалар анжуман қатнашчиларида қизиқиш уйғотди.

Кўрик-танлов

ЭНГ ЯХШИ ОШПАЗ

Яқинда Олмалиқ шаҳрининг «Металлург» маданият саройида бўлиб ўтган кўрик-танлов қатнашчиларининг билим, маҳорат ва чаққонликлари, қизиқишларининг ўзига хос намойиши бўлди. Тошкент вилояти касаба уюшмалари Кенгаши ташаббуси билан ўтказилаётган «Энг яхши ошпаз» кўрик-танловида вилоят санаторий-профилакторийларида меҳнат қилиб келаётган 11 нафар ошпаз иштирок этди.

Танловнинг дастлабки шарти бўйича қатнашчилар ўз оила аъзолари, касби, қизиқишлари ҳақида ўзига хос тарзда сўзлаб берган бўлсалар, иккинчи шартда эса билимдонлик, ҳозиржавоблик хислатларини синовдан ўтказишди.

Сўнгра ҳар бир ошпаз танлов ҳайъати ва томошабинлар кўз олдида ижодкорлик маҳоратларини намойиш этиб, қисқа вақт ичида хилма-хил кўринишдаги салатларни тайёрладилар. Бунда маҳсулотнинг безатилиши, мазаси, тежамкорлик, янгиликка интилиш кабилар эътиборга олинди. Кун тартибидаги охирги баҳсда қатнашчиларнинг деярли барчаси томошабинларга ўзларининг севимли рақсларини тақдим этишди.

Ниҳоят, кун тартибидаги шартлар бўйича танлов иштирокчиларининг баҳолари жамланди. 37,7 балл тўплаган олмалиқлик ошпаз Эльвира Асабоева биринчи ўринни эгаллади. Иккинчи ўрин ҳам Олмалиқ шаҳридан бўлган қатнашчи Мария Анисимовага, учинчи ўрин эса ангренлик Лидия Мирзаевага насиб этди.

Т.ҲАЙДАРОВ,
«Ишонч» мухбири

Миришкор туман марказий шифохонасининг Шошилинч тиббий ёрдам бўлими ташкил қилинганига кўп вақт ўтмаган бўлса-да, бу ерда аҳоли саломатлигини муҳофазалашда муайян тажрибалар тўпланди. Бўлимда меҳнат қилаётган 33 нафар шифокор ва ҳамшира туну кун беморлар атрофида парвона. Улар шарафли ва масъулиятли меҳнатлари эвазига элнинг дуосини олишмоқда.

Суратда: бўлим бошлиғи Холмат Мансуров ҳамширалар билан.

ВИДЕО КОНФЕРЕНЦИЯ

«Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар» фани йўналиши бўйича бир неча дарслик ва ўқув қўлланмалари яратилди. Хўш, бу ўқув адабиётлари ўқувчилар билимини бойитишда қандай ўрин тутмоқда?

Худди ана шу масала Тошкентдаги Халқаро вестминстер университетида ташкил этилган видео конференцияда кўриб чиқилди.

Ўқув адабиётлари муаллифлари билан уюштирилган ўзаро савол-жавоблар қизғин баҳсларга сабаб бўлди. «Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари» дарсликларининг муаллифлари ҳам берилган саволларга атрофлича жавоб қайтардилар.

Мазкур ўқув адабиётлар Республика маънавият ва маърифат маркази кенгаши томонидан ўтказилган танловда ғолиб деб топилди.

ХАЛҚАРО СЕРТИФИКАТЛАР ТОПШИРИЛДИ

Ўрта махсус, касб-ҳунар таълимини ривожлантириш республика институтининг халқаро алоқалари кенгайиб бормоқда. Германиядаги «InWent» жамғармаси билан тузилган шартнома кучга кирди.

Ўзаро келишувга мувофиқ металларни қайта ишлаб, санитария техникаси, ахборот технологиялари ва автомобилсозлик мутахассислари бўйича мультипликатор тайёрлаш йўлга қўйилди.

Мультипликацион кўрсатмали ўқув қуролларини яратиш устида иш олиб борувчи ёшлар малакасини ошириш билан шуғулланишни Германия томони ўз зиммасига олди. Германиядаги таълим муассасаларида амалга оширилаётган таълимий жараёнлар учун бир миллион 200 минг евро миқдорида маблағ ажратилди.

Институт негизида ташкил этилган немис тилини ўрганиш машғулотларини ўтказишга эса Германиянинг Гёте университети ўз амалий ёрдамини бермоқда. Ушбу курснинг дастлабки битирувчиларига халқаро сертификатлар топширилди.

А.АЛИЕВ

Муҳокама учун мавзу

ДАВРАНИ «ҚИЗДИРГАН» ҚЎШИҚЛАР

уларнинг мазмун-моҳияти ва шакл-шамойили ҳақида кимлар бош қотириши керак?

Болалигимни хотирласам, шундай бир манзара кўз олдимдан ўтади. Қишлоғимиз аёллари кеч қоронғусида дала ишидан қайтишар, ўчоққа ўт ёқиб овқат пиширишар, ҳовлидаги юмушларни саранжомлаганларидан сўнг Чевар холаникига йиғилишарди. Ёлғиз яшайдиган Чевар холанинг овози жуда ширали, патнисни чертиб секин куйлаганида даврадагилар сеҳрланиб эшитишарди. «Кечаги қўшиғи»нгизни яна айтиб беринг, деярди кимдир. Хола ўша қўшиқни берилиб айтар, оналаримиз эса бош тебратганча сархуш ўтиришар эди. Кейинчалик билсам, холанинг «кечаги қўшиғи» ўтмиш шоирларидан бирининг ғазали экан! Давра ўрталаб қолганда Чевар хола қўлидаги патнисни бошқа жувонга тутқазиб, «Энди сизлар ҳам билганларингни айтинглар» дерди. Аёлларнинг ҳар бири навбат билан халқ термаларини хиргойи қилишганида келинчаклар ўйинга тушишарди. Бу хиргойилар замирида меҳр-муҳаббат, вафо-садоқат каби гўзал туйғулар, сабр-қаноат, умид ва ишонч сингари инсоний изтироблар акс этиб турарди. Узоқ йиллар ўтса-да, уларнинг сўзма-сўз, сатрма-сатр ёдимда сақланаётганидан ҳайратланаман баъзан. Нега шундай? Қўшиқлардаги теран мазмун ва ифодалар мафтун этганмиди мени? Ёки сўзларидаги ҳаётбахшлик биз болакайларнинг орзу-ўйларини чўғлантирганмиди? Балки шу оддий қўшиқларнинг ўзиёқ дилимизга эзгулик уруғларини сочиб улгургандир? Нима бўлганда ҳам, ўша қўшиқлар бола кўнглимизни забт этиб, вужудимизда шижоат уйғотган.

Гоҳо ўйлайман, қўшиқ нима ўзи? Ўз истакларингни куйга солиб айтишми? Пинҳона дардларни ошкора сўйлаб енгил тортишми ё? Йўқ, фақат шуларнинг ўзигина эмас. Қўшиқ турмушимизнинг бир бўлаги. Бир жиҳатдан у миллат феълу атворини белгилайди, қадриятларини мадҳ этади, сўнг ўзи ҳам миллатнинг ғурурига айлана боради. Ҳофизларимиз томонидан куйлаб келинаётган чинакам миллий руҳдаги шоҳ қўшиқлар аслида миллат ҳаётининг кўзгуси, миллат қадриятларининг ифодачиси, миллат тарихининг жонли гувоҳидир! Шунинг учун ҳам бу қўшиқлар бизга қадрли, ардоқли ва азиз...

Қўшиқ нафақат кайфиятимизга, балки руҳий кечинмаларимиз, дунёқарашимиз, ҳатто тақдиримизга ҳам таъсир этади. Баъзида биттагина қўшиқнинг умидбахш кучи туфайли кўнгилда тош бўлиб ётган ғам-ташвишлар йўқолади, янгича шукуҳ билан яшай бошлаймиз. Баъзида эса бунинг акси юз беради. Қўшиқ тинглаб яйраш ўрнига ундаги тумтароқ сўзлардан энсамиз қотади, шу сабаб бўлиб қўшиқдан буткул кўнглимиз қолади. Яқинда ўзим худди шундай аҳволга тушдим. Қўшнимизникида никоҳ тўйи давом этарди. Тўйда қатнашган «мақтовли» гуруҳ хонандаси айтган қўшиқнинг бирорта сўзини ҳам эшитолмадик. Ўта шовқинли мусиқа хонанда товушини босиб кетар, у эса куйга мос тебраниб қайсидир сўзни ҳадеб қайтарарди. Бир пайт ёшлар унга ««Аравай»ни айтинг дейишди. Билишимча, у хорижча қўшиқ бўлиб, бир-иккита сўзини ҳисобга олмаганда бошдан оёқ «аравай» деб такрорланиб тураркан. Ёшларнинг қўшиқ оҳангига ер тепинишларидан давра «чангиб» кетди. Очиғи, ўшанда асабларим ниҳоятда қақшагани туфайлими, бир неча кунлаб радио ёнига боришга юрагим бетламади. Шундай кезларда савияси паст қўшиқлар нега энди радиоэфирга тез-тез узатиб турилибди, деб ўйлаб қоласан гоҳо. Ахир тингловчига ҳавола этиладиган қўшиқ аввало бадиий кенгашларда мутахассислар томонидан баҳоланади-ку. Тўғри, кейинги йилларда ёшлар овозини ҳадеб чеклайверишлар камайди, уларнинг ташаббусига кенг йўл очилди. Эндиликда турли соҳалар каби қўшиқчиликда ҳам имконлар кўпайди. Ўнлаб, юзлаб гуруҳлар янги репертуари, ижро маҳоратини намойиш этяпти, қўшиқ мазмунига мос клиплар тайёрлашаяпти, ўзларининг қўшиқ альбомларини чиқариб улгуришяпти. Буларнинг ҳаммаси истиқлолнинг шарофатидан экани маълум. Лекин шуни унутмаслик кераккки, яратилаётган ҳар битта қўшиқ кишига янги кайфият бахш эта олиши даркор. Қўшиқ шакли ва сийрати, тингловчида қолдирган таассуроти билан аҳамиятли. Афсуски, бугунги репертуарларда тингловчига эстетик завқ бера оладиган, унинг маънавий оламини бойитадиган қўшиқлар унчалик кўп эмас.

«Маржон» гуруҳи ижросидаги «Ёқасан» номли қўшиқ тез-тез тингловчиларга ҳавола этиб турилади. Қўшиқнинг куйи шиддатли, сўзи ҳам шунга яраша:

Ёқасан, ёқасан, ёқасан,
Жоним, менга ёқасан!

Шу сўзларнинг ўзи қўшиқ сўнгигача кўп маротаба такрорланади. Шунга ўхшаш қайтариқ сўзлар эса бугунги қўшиқларимизнинг деярли ҳаммасида учрайди. Айримларида уч-тўрт марта, айримларида ўн беш-йигирма маротаба! Худдики тингловчига айтиш учун шу биргина сўздан бошқаси топилмаётгандай...

Қўшиқ ўз номи билан қўшиқ. Тингловчи олдида ижро этилган ҳар бир қўшиқнинг ўз ўрни ва хонанданинг ўз мажбурияти бор. Мусиқа товушию «қайтариқ» сўзларга зўр бериларкан, қўшиқ ўз ўрнини йўқотади, хонанданинг мажбурияти бажарилмай қолади, ўртадаги меъёр бузилади. Аслида кўпгина саёз қўшиқларнинг келиб чиқишига яна битта сабаб бор. Наридан-бери ёзилган тўртликни битта қўшиққа айлантириш гўёки одатга айлангандай. На фалсафий маъно ва на бирор ҳикматга эга бўлган бундай тўртликларни баъзи қўшиқчиларнинг ўзи осонгина ёзиб қўшиқ қилаётгани эндиликда сир эмас. Қарабсизки, қўшиқ сўзи ҳам, мусиқаси ҳам фақат хонандага тегишли. Қўшиқ яратилишига муносабат шундай бўлгач, бу соҳада қандай қилиб илгарилашимиз мумкин?! Кексаларнинг хотирлашларича, кўплаб улуғ санъаткорларимиз доимо ғазаллар мутолаа этганлар, ўзлари ҳам ғазаллар ижод қилишган. Бироқ бу шеърлар нечоғли пишиқ-пухта ва мағзи тўқ бўлмасин, уларни қўшиққа солиб айтмоқликни ўзларига эп кўрмаганлар.

Даврага чиққан хонанда тингловчиларнинг диди ва эҳтиёжини бир қолипда ўлчамаслиги керак. Уни тинглаётганлар орасида оддий деҳқондан тортиб зиёлигача, ёш гўдакдан нуроний кексаларгача бўлиши табиий. Шўх ва шовқинли куй-қўшиқлар эса уларнинг ҳаммасига бирдай маъқул келавермайди. Шундай экан, қўшиқ тинглаётган шахснинг (айниқса, аёлнинг) ҳамиятига тегадиган қаттиқ, пардасиз сўзлар, «Ёқасан, жоним, маликам, севгилим» сингари ошкора хитоб ва иборалар (ғазалларимизда бундай сўзларни ишлатишда нозик сифатларга эътибор берилган)ни ҳадеб айтавериш шартмикин?! Кимдир «Замонавий қўшиқнинг куйи ҳам, сўзиям замонавий бўлади» дейиши турган гап. Лекин «замонавий» деган сўзнинг маъноси жуда кенг. Бугунги замонавийлик аслида миллийлик билан қоришиб кетган бўлиши лозим. Шундагина у ўзбек менталитетини акс эттира олади. Ўзга халқлар қўшиқчилигидан нимадир ўрганиш, ибрат олишнинг ёмон томони йўқ, албатта. Фақат ўрганиш, ўзлаштириш ва тақлидчиликда маълум бир меъёр қоидалари бор. Ўз миллий созларимиз четда қолиб хорижий мусиқа асбобларидан таралаётган «аралаш» куй-қўшиқларни қандай қилиб «ўзимизники» дейиш мумкин? Улар бизга кўпроқ Ғарб санъатини эслатиб туради. Шу ўринда бугунги ёшлар қўшиқчилигида яшовчанлик, қўшиққа ўзни фидо этиш, уни тўла мазмуни, моҳияти ва бор ҳарорати билан тингловчига узатиш маҳорати маромига етказилмаётгандек туюлади. «Ёшлар мумтоз куйларга ортиқча нола, қочирим қўшиб юбораяптилар, - деган эди Ўзбекистон халқ артисти Ғанижон Тошматов ҳаётлик кезларидаги бир суҳбатида. - Тўғри, вақт ўтиши билан ижро услуби бироз ўзгариши мумкин. Лекин, мумтоз асарлар неча вақтлардан бери яшаб келаркан, ортиқча безак ё бошқа хил қўшимчаларга муҳтож эмас. Улар ўз ҳолича қолиши керак!». Миллий куй-қўшиқларимизга мурожаат этаётган ёш хонандаларга устозлар ўгити дастуруламал бўлсагина, улар қўшиқчиликка кунт ва чидам билан ёндошадилар, масъулиятни чуқур ҳис этадилар.

Кейинги пайтда бугунги қўшиқчилик хусусида кўп гапирилмоқда. Ҳатто қўшиқнавис шоирлар, бастакорлар ва мутахассисларнинг бу борадаги фикрларини эшитиб турибмиз. Бироқ улар томонидан «танқид»га учраган сийқа қўшиқларнинг ҳали-ҳануз давраларда куйлаб келинаётганига сабаб нима? «Ўлсам, сени дейман», «Кел, севгилим, кел, кел», «Кечалари ёлғиз ётган маликам», «Қараб-қараб сени севдим», «Маҳаллангни кезаман, тўйингни ҳам бузаман» каби жуда кўплаб мазмуни пуч сўзлар, бемаъни чорлов, такрорий бағишловларни тинглаб киши ўзи учун нима олади? Шунингдек, қизларнинг номларини қўшиққа солиб айтиш ҳам урфга кирди. Бунинг балки ёмон жиҳати йўқдир. Бироқ ҳар бир исм ўз эгасига, ўзини билган, ардоқлаган кишиларга тегишли. Шундай экан, «Озодани севаман», «Ман, ман Манзура», «Лайло», «Феруза» каби қўшиқларнинг тинмай айтилаётганидан мақсад нима? Уларни биз қандай қабул қилаяпмиз? Бу қўшиқлар турли тоифадаги минглаб тингловчилар руҳиятига қандай таъсир кўрсатади?

Аслида эътиборимизни тортган ҳар бир китоб, фильм ёки қўшиқ борки, у маънавиятимизнинг юксалишига хизмат қилмоғи керак. Аммо мазмуни тумтароқ қўшиқларни кунба-кун, қайта-қайта эшитаверсак, маънавий илгарилаш ҳақида сўз айтиб бўлармикин? Ўсиб келаётган фарзандларимиз-чи? Бундай қўшиқларнинг улар учун тарбиявий аҳамияти қай даражада? Ўйлаб кўрайлик. Уйимизда краннинг жўмраги бузилиб, ундан сув «чакиллаб» томиб турса тезда ғашимизга тегади ва дарров устани чақирамиз. Телевизор хира кўрсатса ё радио «шиғиллаб» товуш чиқарса, бунинг ҳам иложини топамиз. Ғашимизни келтирган неки камчилик бор, дарҳол олдини оламиз. Мазмунан саёз қўшиқлар эса бузилган кран, ишдан чиққан телевизор ёки «хириллаб» қолган радиодан кўра ёқимсизроқдир. Очиқроқ айтганда, у маънавиятимиз учун ҳалиги буюмлардан кўра кўпроқ зиён келтиради. Демак, бундай қўшиқларни «тузатиш» иложини қилолмас эканмиз, у ҳолда танлаб-танлаб эшитиш зарур бўлар?! Тинглашни истамадикми, бас, хонанда ҳам ҳушёр тортади, сўнг ўз қўшиғини «тузатади»!

Қўшиқлар мазмуни хусусида куюниб сўзлаётганимизнинг сабаби шундаки, янги давр кишиси жамики ахборотларни қабул қилиш учун ўзи ҳам зукко ва билимдон бўлмоғи керак. Компьютерлар асрида яшаб, «Интернет» тармоқларида иш юритаётган йигит-қизларимиз кунига уч-тўрт марталаб саёз қўшиқларни эшитишса, қандай аҳволга тушишади? Тобора илгарилаётган маънавий яхлитликка путур етмасмикин? Шундай қўшиқларни тинглаб улғаяётган ўсмирларимиз келгусида миллий қўшиқчилигимиз борасида қай тасаввурларга эга бўлишади? Улар кейинчалик қадимий куйлар ва мақом қўшиқларимизни «сингдира» олишармикин? Юзаки ва сийқаси чиққан ҳар неки бор, у аввало инсоннинг қизиқишларини сўндиради, фикрлаш доирасини торайтиради, қадамларини орқага тортади. Шундай экан, ўта қимматли вақтимизни чинакам миллий руҳдаги гўзал қўшиқларни эшитишга сарфлаганимиз маъқул.

Ньютоннинг машҳур бир ибораси бор: «Ҳар нарсанинг моҳияти таққослашда кўринади!». Агар биз ҳозирги енгил-елпи қўшиқларни қадимги халқ қўшиқлари билан солиштирсак, анча-мунча фарқни сезамиз. Уларда вафо, садоқат, муҳаббат ҳеч бир чегарадан чиқмасдан, одоб ва истиғно билан куйланган. Халқона қўшиқларда ўз севгиси ҳақида маҳбубасига қайта-қайта (ғашга тегадиган даражада) уқтирилган сўзлар йўқ. Аксинча бариси оддий, инсоний ва содда. «Ёрни ёр дерму киши, ёрнинг вафоси бўлмаса?», «Сен бировнинг ёри бўлсанг, мен нечун кўнгил қўяй», «Ёрим кетаман дейди, кетказгани қўймайман» каби сўзлар билан айтиладиган қўшиқларда ҳаётийлик, эзгулик бор. Уларнинг тарбиявий аҳамияти ҳам катта. Ҳар бир сўзи юракка яқин, кишини тўғри яшашга ундайдиган бу қўшиқлар аслида оддий халқ тилида куйлаб келинган. Сўзларини ҳам оддий кишилар тўқиб чиқарган. Нега бу кун биз ўта зиёли ва сўз санъатини пухта ўзлаштирган бўла туриб, сийқа қўшиқларни куйлаяпмиз? Қадриятларимиз тикланиб, миллатимизнинг бўйи бастини жаҳонга кўз-кўзлаётган пайтимизда ҳар биримиз сўзга масъулият ҳиссини янада оширишимиз, сўз билан ишлашда ўта эҳтиёкор бўлмоғимиз зарур!

Яхши қўшиқларимиз кўп. Ўзбек қўшиқчилик санъати халқ суйган ҳофизлар, ёш ва хушовоз хонандалар ҳисобига обрў-эътибор топмоқда. Лекин аянчли томони шундаки, бир вақтнинг ўзида ўзбекона руҳдаги гўзал қўшиқлар баробарида мазмунан саёз қўшиқларга ҳам давраларда ўрин берилаяпти. Аслида бунга тингловчининг ўзи ҳам айбдор. Яъни, енгил-елпи «тўйбоп» қўшиқларни қайта-қайта талаб қиламиз, қўшиқ сўзлари ғашимизга тегса-да, даврани «совутгимиз» келмайди. Шу аснода саёз қўшиқлар сони кўпаяди, шундай қўшиқларни куйловчилар сафи кенгаяди. Демак, тингловчи ҳам ўз маънавий оламини бойитиши ва маънан ҳузур-ҳаловатга эришиш йўлида сергакроқ туриб, ўз-ўзига талабчан бўлмоғи, яхши қўшиқларимизнинг кўпайишига ҳисса қўшиб бориши зарур. Ана шундагина халқимизнинг бой маданий меросидан ажралмаган ҳолда, янгича, ранг-баранг, ўзлигимизни ифодалаб тургувчи миллий қўшиқчилик санъати янада такомиллаштирилган ва бу нарса қўшиқсевар халқимизга ноёб туҳфа, қолаверса, маънавий юқорилашимиз учун ўзига хос пиллапоя бўлур эди.

Гулчеҳра ЖАМИЛОВА

ISHONCH

Бош муҳаррир Мирғиёс ҚАЮМОВ

МУАССИС: Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси

Таҳрир ҳайъати:
Эркин Воҳидов, Сайёра Рашидова, Жория Алимхўжаева, Маъмура Одилова, Маҳмуджон Расулов, Элёр Ёқубов, Зайниддин Рихсиев (бош муҳаррир биринчи ўринбосари), Виктор Зверев (бош муҳаррир ўринбосари «Ишонч-Доверие»), Мирзоҳид Содиқов, Шамсиддин Эсонбоев, Кудратилла Рафиқов, Мирфозил Олимов.

E-mail: ishonch@dostlink.net; ishonch1@dostlink.net

ТЕЛЕФОНЛАР:
Котибият 56-52-78; Хатлар бўлими 56-85-43; Реклама ва эълонлар бўлими (3712) 56-85-79.

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган

Босишга топшириш вақти - 21.00
Топширилди -

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи: 133; 134

Газетага 1998 йил 11 июлда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 00005 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ. Сотувда эркин нархда.

«Шарқ» нашриёт—матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.

Тиражи: 9060 Буюртма Г— 916. 23456